

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Tariful transportului pe C.F.R. al trunchiurilor necesare fabricelor de cherestea la distanța mai mare trebuie redus

Scrisoare deschisă către dl Ing. D. C. Dumitrescu, ministru al comunicațiilor

Domnule Ministru!

Cunoscând solicițundea cu care ați binevoit a rezolva problema transportului a cherestelei și ciopliturei, ne permitem a Vă atrage atențiunea asupra efectelor dezastruoase a industriilor de cherestea ale căror fabrici sunt la mari distanțe dela locul de producție.

Aceste anume fiind situate la o distanță mare de păduri se văd nevoite să se aprovizioneze cu material lemnos, trunchiuri din regiunile muntoase ale Ardealului. Deși prin situațiunea lor geografică ele sunt predestinate a produce pentru export, nu-și pot exporta produsele, deoarece actualul tarif local al CFR le face cu desăvârșire imposibilă orice concurență cu fabricile de cherestea din interiorul Ardealului cari au în apropiere materialul brut, trunchiul necesar. Din proporția inegală dintre tariful de transport al trunchiurilor, față de cel al cherestelei, destinate exportului este așa de mare, încât acest fapt

zădărnicește orice, posibilitate de a exporta cherestea

de către aceste fabrici situate în apropierea frontierei.

Este fapt știut, că din circa 2 m³ de trunchi nu se confecționează decât 1 m³ de cherestea, ori

tariful de transport nu stă în raport cu această proporție.

La distanța dela 500 km. încolo, — dela care distanță ar trebui aduși la aceste fabrici trunchiuri, — costul transportului trunchiilor este egal cu acela al cherestelei la export, — câtă vreme ar trebui să fie numai pe jumătate. Dacă mai avem în vedere spesele duble de încărcare și descărcare,

iese și mai mult în evidență desavantajul catastrofal al acestor fabrici de cherestea.

O mică comparație între cherestea și trunchi nu lămurește foarte precis cele spuse de noi:

Distanța de transport	Tariful pentru trunchi	Tarifuri ptr. cherestea-export
100 km.	1700 Lei	2220 Lei
200 "	3000 "	3200 "
300 "	3700 "	3800 "
400 "	4400 "	4400 "
500 "	4900 "	4900 "

Odată cu alcătuirea tarifului atât

noi, cât și cei interesați au arătat Onor. Direcțiunii Generale a CFR asupra pericolului care amenință industria de cherestea la mari distanțe dela locul de producție a trunchiurilor, cerând să se aibă în vedere situația acestora mai ales că are stabilimente construite, existente de mai multe decenii. Din motive necunoscute însă intervențiile au rămas fără efect. Aceste industrii

sunt acum în continuă restrângere a activității lor,

A româniai fűrészgyarak részére hosszabb távolságra szállított rönk vasuti fuvardíját le kell szállítani!

Nyílt levél D. C. Dumitrescu közlekedésügyi miniszterhez

Miniszter Ur!

Ismerjük Miniszter Ur megértő álláspontját, amellyel szives volt a fűrészáru és a faragott fa vasuti szállítási díjának mérséklését végrehajtani és ezzel a romániai faipari vállalatok részére megérdemelt segítséget nyújtani és ezért engedje meg Miniszter Ur, hogy felhívjuk szives figyelmét azoknak a romániai fűrészüzemeknek a vasuti tarifával kapcsolatos sérelmére, amelyek a termelés szinnyétől hosszabb távolságra kénytelenek szállítani feldolgozás céljából a rönköket. Ezek a cégek miután feldolgozó üzemük nagy távolságra van az erdőtől, kénytelenek faanyaguk, a rönk szállításáért drága vasuti fuvardíjat fizetni. Ezek a cégek, amelyeket a földrajzi fekvésük egyenesen arra predesztinál, hogy az exportra dolgozzanak, nem tudják termékeiket külföldre szállítani, miután a CFR. jelenlegi vasuti tarifája teljességgel lehetetlenné teszi részükre, hogy versenyezzenek azokkal a faipari vállalatokkal, amelyek a határhoz közelfekvő részeken működnek és amelyek a feldolgozásra kerülő nyersanyagot, a rönköket nem kénytelenek hosszabb uton szállítani.

A rönkre megállapított vasuti tarifa aránytalanul magas az

potrivit prelucrării stocului de materii prime, ce au adunat mai de mult. Cele mai multe dintre ele nu mai lucrează, ei și-au concediat muncitorii și funcționarii, fapt ce se va desăvârși prin oprirea activității tuturor acestor fabrici de cherestea.

In consecință, Vă rugăm Domnule Ministru cu toată insistența să binevoiiți a lua măsuri imediate de salvare a acestor industrii importante, cari merită tot sprijinul, și

să acordați o reducere de 50% din tariful actual al trunchiurilor,

pentru o cantitate egală cu dublul cherestelii exportate de aceste fabrici, o măsură menită să redea activității această importantă industrie din regiunile din nord-vestul țării.

In așteptarea binevoitoare măsuri grabnice Vă rugăm să binevoiiți a primi Excelență expresia deosebitei noastre stime și considerațiuni.

Redacția Ardealul Economic și Lemnul-Holzzeitung.

Szállítási távolság	A rönk tarifája	Az exportfűrészáru tarifája
100 km.	1700 lej	2220 lej
200 "	3000 "	3200 "
300 "	3700 "	3800 "
400 "	4400 "	4400 "
500 "	4900 "	4900 "

Miniszter Ur! Már az új vasuti tarifa összeállítása alkalmával felhívtuk a vasuti vezérigazgatóság figyelmét arra az aránytalanságra, amely a rönk és az exportfűrészáru díjtételei között mutatkozik és utaltunk arra, hogy a termelési helytől távol fekvő faipari vállalatokat összeomlással fenyegeti a szállítási tarifa igazságtalan és aránytalan megállapítása. Ezek a faipari vállalatok milliós értékeket investáltak, több évtizede állnak lenn, számos tisztviselőt, a munkások tömegét foglalkoztatják és így joggal megérdemlik az állam részéről is azt a támogatást, amely egzisztenciájuk fentartását biztosítja.

Ezek a faipari vállalatok az aránytalan és igazságtalan vasuti tarifa miatt kénytelenek üzemeiket leépíteni

és kitermelt anyagukat az értékesítés lehetősége nélkül az enyészetre kárhoztatni, mert a drága vasuti fuvar lehetetlenné teszi a nyersanyagok a feldolgozó üzemhez való szállítását.

Az érdekelt faipari vállalatok közül számos már bešzűntette üzemét, elbocsátotta tisztviselőit és munkásait.

Hivatkozással arra a megérő szellemre, amelyet Miniszter Ur a romániai nemzeti ipar érdekeivel szemben eddig is már többször tanúsított, mély tisztelettel kérjük, sziveskedjék ezeknek az egzisztenciájukban veszélyeztetett ipari vállalatoknak az érdekében

50 százalékos redukcziót engedélyezni a további feldolgozást igénylő rönk szállításánál

és ezzel a főleg Románia északnyugati részén működő faipari vállalatok további működését lehetővé tenni.

Abban a reményben, hogy Miniszter ur e nyílt levelünkben is meggyőződött az érdekelt faipari vállalatok kérésének jogossága felől, vagyunk

megkölnöbözött tisztelettel: Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság és Lemnul-Holzzeitung szerkesztésége

— Német tőkével új fémipari vállalat alakult Bulgáriában. A Berliner Börsencourier jelentése szerint Szófiában német tőkével megalakult a Radopski Fémipari vállalat. Az új vállalatnak 30 millió léva az alapítókéje és a Rhodope hegység ölom-, cink- és rézbányának intenzív kitermelését vette programjába.

Licitatia de traverse din 2 Octombrie s'a anulat

**DI director general Theodorescu considera
prea urcate preturile producătorilor și caută
să se aprovizioneze mai ieftin — Producătorii
sunt hotărâți să nu-și reducă prețurile oferite**

Intreprinderile forestiere, cari se ocupă cu producerea de traverse, luase cu bucurie la cunoștință că CFR după atâtea târăgănări în fine s'au hotărât să schimbe traversele putrezite, cari periclitau circulația pe CFR și în urma cărora s'au produs atâtea deraieri. Astfel s'a oferit ocazia, ca

*producătorii de traverse să-și poată
plasa stocurile în interiorul țării.*

Licitatia se anunțase pe 2 Septembrie, dar în fine se amânase pe 2 Octombrie. La această licitație 88 de firme au oferit în total 1.300.000 bucăți traverse de stejar cl. I-a și 750 bucăți cl. II-a deci mai mult, decât necesitau CFR, cari solicitau numai un milion de traverse cl. I-a și 500 mii cl. II-a.

Producătorii numai traverse de fag au oferit mai puține, în total 991 mii bucăți, din cele un milion cerute de CFR.

Pentru traversele de stejar I-a tip nou, au cerut o medie de 210, pe când pentru cele tip vechiu 182, iar pentru cele cl. II-a 77 lei de bucăți. Cele de fag, tip vechiu, le-au oferit cu un preț mediu 188, iar cele tip nou, cu 140 lei.

Producătorii de traverse au așteptat cu mare curiozitate decizia CFR în special, că înainte de licitații, printr-o delegație, au cerut dlui subdirector general Otulescu, ca

*să se respecte dispozițiile vechii
legi de contabilitate, la achitarea
livrărilor,*

în cari se prevede, că

*în decurs de 30 de zile dela primire
se face plata livrărilor.*

Delegația mai ceruse și modificarea uzanțelor dela Economat, fiindcă aceste uzanțe agravează condițiunile de producere și predare a traverselor, făcând iluzorii livrările necesare CFR. Dl Otulescu promise atunci delegației, că

va satisface cererile producătorilor.

În astfel de împrejurări producătorii de traverse au rămas surprinși, de anulara licitației din 2 Octombrie.

Correspondentul nostru în București s'a interesat la autoritățile competente, ca să afle motivul anulării, având în vedere, că

*anularea licitației a răsturnat
programul de producere al mai
multor întreprinderi.*

Lămuririle însă nu au fost de natură să motiveze anularea atât de dăunătoare producătorilor și oferanților de traverse.

Direcțiunea generală CFR — după lămuririle primite, a anulat licitația din 2 Octombrie pentru motivul, că prețurile au fost prea urcate și astfel dl. Theodorescu

*caută să-și silească pe producătorii,
ca în o nouă licitație să-și reducă
prețurile.*

Producătorii, în schimb, accentuiază, că prețurile cerute, abia le acopere speșele de producere și regie,

*înregistrând cel mai minimal
profit,*

încât mai ieftin nu pot livra traversele cerute.

Între producătorii de traverse și CFR astfel se iese un conflict deschis,

care desigur va avea grave repercursiuni, în special, pentru că n'au reușit tratativele întreprinse, săptămâna trecută între delegația producătorilor și dl Theodorescu, care nu a voit să cedeze din punctul de vedere nici în urma calculațiilor reale ce i-s'au

prezentat și prin cari s'a dovedit, că mai ieftin nu se pot livra traversele cerute de CFR.

Cerurile economice și cele interese, așteaptă cu mare curiozitate rezultatul conflictului iscat între CFR și producătorii de traverse. În special, pentru că ofertanții sunt foarte scandalizați în urma anulării licitației, în

*producătorii de traverse solidar au
hotărât să nu livreze mai ieftin
traverse pentru CFR*

nici chiar în urma unor presiuni ce s'ar încerca în această privință.

Comunele și particularii obțin împrumuturi mai ușor, decât țara?

**Împrumutul de 700 milioane pentru Timișoara —
Deutsch Reichsbank a mijlocit un împrumut
de 60 milioane germanilor din Basarabia**

Numeroase exemple s'ar putea cita, pentru a dovedi, că orașele și particularii obțin mai ușor împrumuturi, decât țara, în urma politice economice greșite, inaugurată de stat și care diferă destul de elocvent de politica gospodăriilor comunale. În consecință NEINCREDEREA NU SE ALOCĂ ȚĂREI RESPECTIVE ÎNTRINDERILOR NOASTRE, ci exclusiv politice economice inaugurată de conducătorii țării. O astfel de dovadă, între altele, ne servește și Timișoara, al cărui consiliu a luat zilele acestea în discuție modul de întrebuintare al împrumutului de 700 milioane, pe care are asigurări, că-l va realiza în condiții foarte bune. Din acest împrumut TIMIȘOARA ȘI-A PLANUIT O UZINA ELECTRICA, ABATOR, BĂI, etc. MODERNE.

Dar particularii de asemenea obțin credite mai ușor. Astfel AGRICULTORII COLONIȘTI GERMANI DIN BASARABIA, AU OBȚINUT 60 MILIOANE, prin intermediul Reichsbank-ului din Berlin, cu o dobândă foarte redusă în comparație cu cea din țară. În consecință de ce trebuia, ca guvernul să alege atât de mult după avansul de 20 milioane promis și în urmă reziliat, iar acuma după alte împrumuturi?

A Patria Fatermelő Rt. a keszendi őserdőség megvásárlásával cáfolta meg a leépítéséről közölt híreket

Faipari körökben nagy feltűnést keltett lapunk legutóbbi számában megjelent tudósításunk az aradi PATRIA FATERMELŐ RT. nagyarányu erdővásárlásáról. Tudósításunk kiegészítésül közöljük, hogy a Patria Fatermelő Rt. által a pankotai IPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGTÓL megvásárolt és Chisindia (Keszend) határában elterülő kb. 1000 hold kiterjedésű erdőség a herceg SCHULKOWSKY-féle uradalom tulajdona volt. A pankotai Ipari Rt. régóta folyamatban levő leépítése, illetve likvidációja ezzel az eladással nagy lépéssel közeledik a befejezéshez. A cég tisztviselőinek már felmondottak és a távozók között van FEINER Farkas, a vállalat volt üzemigazgatója is.

Kötelességünknek tartjuk azt is megállapítani, hogy a PATRIA FATERMELŐ RT., amely Románia egyik legjelentősebb faipari- és fatermelő-vállalata, a hatalmas erdőség megvásárlásával cáfolta meg eklatánsan azokat az alaptalan és tendenciózus híreket, amelyeket egyes sajtóorganumok a Patria likvidálásáról közöltek.

A temesvári Sváb Kereskedelmi és Iparbank Rt. 30 millió lejre emeli fel alaptőkéjét

Teljesen függetlenítik a pénzügyet — A bánági sváb gazdasági tényezők előre lejegyezték az új kibocsátású részvényeket

Részletesen beszámoltunk annakidején arról a nagyarányu terjeszkedésről, amelyet a bánági pénzügyi piacra a temesvári Sváb Kereskedelmi és Iparbank Rt. kifejtett. A pénzügyet, amely 63.116 számú kereskedelem- és ipariügyi miniszteri engedély alapján alaptőkéjének 15 millió lejről 30 millió lejre való felemelését még az 1926 év folyamán elhatározta, folyó évi okt. 16-án megtartott igazgatósági ülésén — miután a folyó évben alaptőkéjét 15 millió lejről 18 millió lejre felemelte, — elhatározta, hogy

*még az ősz folyamán végrehajtja
azt a tranzakciót, amellyel alap-
tőkéje 30 millió lejre emelkedik.*

Az október 16-án megtartott igazgatósági ülés határozata értelmében a pénzügyet 24 ezer darab egyenként 500 lej névértékű részvényt fog kibocsátani olyan feltételekkel, hogy az új kibocsátás negyedrészt, vagyis 6000 darabot a régi részvénytulajdonosoknak engednek át lejegyzésre 540 lejes árfolyamon, míg a fennmaradó 18 ezer darab új részvényt 570 lejes

áron a közönség rendelkezésére bocsátják.

A jegyzési határidőt az igazgatóság rövidre szabta, amennyiben az utolsó jegyzési napot a központnál október 30-ra tűzte ki, míg a fióktintézeteknél már október 27-én lezárul a határidő a szabadrészvények jegyzésére. A régi részvényesek fentartott előjegyzési joga október 27-én megszűnik.

Az igazgatósági ülés határozata értelmében

az új részvények a folyó évi július hó elsejétől részessülnek osztalékban,

azonban a részvények kifizetésekor a kibocsátási árfolyamnak 1928. évi július 1-től számított 15 százalékos kamatát a részvényjegyzőknek meg kell téríteniük.

A Sváb Kereskedelmi és Iparbank Rt. nagyarányu tőkeemelésének két fontos oka van. Elsősorban is az intézetnek, amely a bánági pénzügyi körök között előkelő pozíciót tölt be, nagyszámu üzletfelének, kiterjedt fiókszervezetének, az egész Bánág kereskedelmi és ipari életére kiható üzleti összeköttetésének, valamint óriási betétállományának megfelelő nivóra kellett emelnie saját tőkét, másodsorban pedig — és ez a tulajdonképpeni főok —

*az intézet teljesen függetleníteni
akarja magát a temesvári Sváb
Központi Bank Rt. befolyása alól,*

amely intézetnek birtokában van a Sváb Kereskedelmi és Iparbank Rt. részvényállományának körülbelül 30 százaléka.

A Sváb Központi Bank Rt. ugyanis az Aradi Polgári Takarékpénztárral történt fúziója folytán befolyásolhatná az üzletmenetét az egyébként teljesen független Sváb Kereskedelmi és Iparbanknak, amelynek élén a bánági sváb közgazdasági és pénzügyi életnek olyan tekintélyes vezető egyéniségei állanak, mint Schnur Miklós elnök, továbbá Dutschák Frigyes, az intézet ügyésze és egyik megalapítója, aki a bánági sváb gazdasági életnek egyik legnépszerűbb vezéralakja, továbbá Reinholz István vezérigazgató, a Bánág egyik legnagyobb gazdasági szervező és adminisztratív egyénisége, aki az intézetnél kifejtett alig két éves működése alatt rendkívül nagy sikert és kitűnő eredményeket ért el.

A tőkeemeléssel kapcsolatos függetlenítést szorgalmazta az a körülmény is, hogy a pénzügyet érdekszférájába tartozó affiliált vidéki pénzügyi intézetek, továbbá a bankal összeköttetésben álló sváb gazdasági, ipari és kereskedelmi körök

*kifejezetten óhajtották, hogy a
Sváb Kereskedelmi és Iparbank
Rt. minden idegen befolyástól
függetlenül haladjon azon a ma-
gasívelésű pályán, amelyen alap-
tőkéje óta elindult.*

Ilyen körülmények között nem kétséges, hogy a nagyarányu tőkeemelés a pénzügyet a legrövidebb idő alatt teljes sikerrel hajtja végre, annál is inkább, mert a siker biztosítására nemcsak a pénzügyet vezetője és fióktintézetei, hanem számottevő klienturája, valamint a bank érdekkörébe tartozó vidéki pénzügyi intézetek minden előkészületet megtettek és ezenkívül

*a sváb gazdaközönségből, iparosokból és kereskedőkből alakult
magánpénzcsoport már eleve el-
határozta az új részvények le-
jegyzését.*

A tőkeemelési tranzakció sikere tehát előre is biztosítottnak mondható.

A folyó évi július hó 1-én életbe lépett új vasuti tarifa immár hatodik módosítása a háboru befejezése után hevenyészve összeállított vasuti díj-szabásnak, mely inkább csak azt a célt szolgálta, hogy az új országrészek, annak idején más-más szempontok figyelembevételével megalkotott vasuti tarifái a lehetőség szerint összhangba hozassanak.

A második tarifamódosítást és ezzel párhuzamosan új vámdijszabás megalkotását az ez a szükségesség, hogy bizonyos idő eltelté után már megközelítő pontossággal megállapítható volt, hogy mely ipari produktumokban van túltermelés, melyeknek a szállítását, illetve exportját közgazdasági szempontból lehetővé kellett tenni. Kétszeri tarifarevizió inkább csak politikai érváltozás következtében történt, míg további két módosítást semmiféle parancsoló szükségesség nem tett indokolttá és a tarifa megreformálásának a módján erősen hasonlított annak a dajkának a módszeréhez, aki a fürdővíz hőfokát a gyerekről állapította meg. Ha a gyerek teste vörös — a víz meleg, ha a test kék — a víz hideg. Mikor a forgalom növekedett, a tarifát fel-emelték, a szállítás megfogyatkozásával viszont redukálták.

A legutóbbi vasuti tarifán végzett, egyébként sikeres operáció nagyjában kielégítette az érdekelteket, a műtét után azonban az egész kérdésnek a gyomrában felejtették a esipeszt. A tarifareformról el kell ismernünk, hogy a kivitel, főleg azonban a fa-exportot jelentékenyen előmozdította, habár néhány kiáltó igazságtalanságot nem szüntetett meg. Nem szüntetett meg minden igazságtalanságot, ellenben újabbakat teremtett.

A faexport szempontjából a legszembetűnőbb intézkedés a tarifarevizióval egyidejűleg a CFR-vámirodák kezelési illetékeinek megtértént „szabályozása”.

E szabályozás akként történt, hogy a CFR-vámirodák kezelési díjai jelentékenyen felemeltettek, úgy hogy a végeredményében azt is elmondhatnánk a vasuti-tarifareformról, ha feldobom, mérséklés, ha leesik — nem. A CFR-vámkövetítő irodának a jutaléka az újabb rendelet szerint például a 15 tonnás tüzfarakománynál az összköltségeknek 25 százaléka, egy kocsirakomány fenyőfűrészárúnál pedig az összköltségeknek 18 százaléka. Egy vagon tüzfánál a kivitellel járó összköltségek a következőképp oszlanak meg:

kiviteli vám	48%
forgalmi adó	24%
CFR-vámiroda jutaléka	25%
bélyegilleték	3%

Fenyőfűrészárúnál viszont a következő az összköltségek százalékos elosztódása:

kiviteli vám	34%
forgalmi adó	44%
CFR-vámiroda jutaléka	18%
bélyegilleték	4%

A fenti összeállításból mindenképpen megállapítható, hogy egy kocsirakomány tüzfánál 48% az exportvám és 52% a különféle mellékilleték, fenyőfűrészárúnál az export-taxa 34%, az egyéb illeték ellenben 64%-a az összköltségeknek. Egy vagon tüzfánál a CFR-vámiroda többet keres jutalék fejében, mint az állam forgalmi adó címén.

A CFR-vámirodák kezelési illeté-

keinek a megállapításánál a vasut a régi hibába esett, amely liba esodálatosképen évek óta végig vonul minden tarifareformon. Jelesül, itt sem számított a szállítandó áru teherbírásával és például egy vagon selejtes fűrészáru kezelési illetékét ugyanolyan összegben állapította meg mint a buzát, melynek az értéke háromszorosa a fenyőfűrészáru értékének.

Felmerülhet most már az a kérdés, hogy miért van szükség a CFR-vámirodákra és milyen előny származik a vasuti vámirodák működéséből az exportörökre. A legszorgosabb kutatás dacára sem tudunk egyéb rendeltetést felfedezni, mint azt, hogy az exportot megdrágítsa.

A vámirodák teendője a feleket a vámolási proceduránál képviselni, a vámkormányokat kiállítani, az exportilletéket befizetni, az alkalmazott vámtétel helyességét ellenőrizni. A CFR-vámhivatal mindezen teendők közül csak egyet végez el. Kiállítja az eredeti vámbevallást, minden

egyéb teendőt a magánvámirodák végzik. Azaz helyesebben még egy munkát végez a CFR-vámkövetítő. Kiállítja a saját munkadíjáról szóló nyugtát, mely a fél, vagy az ezt képviselő magánvámiroda által naponta készpénzben fizetendő. A CFR-vámiroda a féllel nem érintkezik és inkább az állam, mint a fél érdekeit képviseli. Csak a nagyon tekintélyes és indokolatlanul magas kezelési illetéket fizeteti meg az exportörrel.

A gyengébbek kedvéért meg kell még említeni, hogy a CFR-vámirodák kezelését nem a vasut végzi, hanem minden nagyobb határállomáson más-más magán személyeknek van a „CFR-vámiroda” kezelésére évekre szóló engedélye.

Ha legközelebb alkalmunk lesz az új vasuti tarifa még néhány rendelkezését tollhegyre tűzni, úgy ki fog tűnni, hogy mindkét tarifareform inkább csak kozmetikai kísérlet volt és általa csak egy kis ruzs kenődött a közgazdasági élet arculatára.

Bán Vilmos.

A fizetése képtelenné lett Grünberger és Várnai textilárú nagykereskedés passzívja 17 és fél millió lej, aktívja pedig 6 és fél millió lej

Kik a cég hitelezői? — Békés megegyezésre van kilátás

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” nagyváradi szerkesztőségétől

Nagyvárad közgazdaságikörében néhány nap óta állandó diskúció tárgyát képezi Nagyvárad egyik legnagyobb textiláru nagykereskedésének, a Grünberger és Várnai cégnek fizetése képtelensége. A cég 17 és fél millió lej passzívával került válságos helyzetbe. Tartozásai ugyan ennél az összegnél jóval többet tesznek ki, azonban a nagyváradi pénzintézeteknél levő tárcaváltóira kellő fedezet van, úgy, hogy a cég tartozása ennek folytán nem haladja meg a fentebb jelzett összeget. Ezzel szemben aktívái 6 millió 400.000 lejt tesznek ki és a következőképpen oszlanak meg: árukészlet 2.800.000 lej, kinnlevőség 3.500.000 és berendezés 100.000 lej.

A Grünberger és Várnai cég nyolc esztendővel ezelőtt alakult. Tulajdonosait, mint komoly kereskedőket ismerik, akiket a bankkamattehék, a nagy adóterhek és természetesen a rossz gazdasági viszonyok tettek tönkrel.

A cég és hitelezői között a tárgyalások már napokkal ezelőtt megindultak és a jelek arra vallanak, hogy a békés megegyezés létrejön.

Sem a cég sem a hitelezői nem akarják a csődöt és mindent elkövetnek, hogy a céget talpra lehessen állítani, annál is inkább, mert egy ilyen nagy cég teljes összeomlása kellemlen kihatással lehetne egész Nagyvárad kereskedelmére iránt megnyilvánuló bizalomra. A tárgyalások eddig simán és zökkenő nélkül folynak és hihetőleg a megegyezés a közeli napokban létre is jön.

A cég hitelezői

a következők: Adalberg Misslop & Winter Bécs 8324.50 svájci frank, Union textil Bécs 6090.50 sv. fr., Brüder Selinko Bécs 2117.97 sv. fr., Arnold Rosental Bécs 32.196.16 sv. fr., Lilien Leinwand Bécs 437.0 sv. fr., Gebüder Enderlin Bécs 8982.40

fh., Col. Lugura Genova 1492.84 dollár, Weisz Gyula komádi (Várnai édes apja) 439.300 lej, Schwarcz & C. Bécs 1114.26 sv. fr., Cosmanos A. G. Bécs 6005.07 sv. fr., Hermann Pollack's Söhne Bécs 4179.89 sv. fr., Textiliana Temesvár 530.753 lej, Ver-Deutsche Textilwerke Zittau 5219.60 dollár, Stern & Rosenberg Temesvár 42.379 lej, Joh. Heinz. Bergmann Zwittern 122280.96 cseh korona, Merinos Nagyvárad 838298 lej, Merinos Nagyvárad 189.87 dollár, Jakob Kelen Bécs 748.51 sv. fr.

és 465'26 Sh., Textilgyár Lugos 250.545 lej, I Ar ind Galatz 271'35 dollár, Sami Solomon Bukarest 537'86 lej, E. L. Bogoroff Galatz 31197 lej, Stoffel & Co. St. Gallen 2745'30 sv. fr., De Angeia Frua Milano 4681'26 sv. fr., Eduard Efenberger, Mähr. Rothwasser 14077 cseh kor., Jos. Lederer & Söhne Nachod 10016'47 cseh kor., Julius Iványi St. Gallen 5967'32 sv. fr., Gy pjuapar r. t. Temesvár 500.000 lej, Ver. Deutsche Textilw. „vám szla” 137791 lej, Teba Arad 358.127 lej, Fried Kubinsky Prága 101.939'58 cseh kor., Carl Breuer & Söhne Königshof 16565 cseh kor., Oskar Landsberger Misteh 39806'51 cseh kor., Friedr. Pollak Usti 105'90 sv. fr., Igiens Temesvár 6345 lej, Snia Viscovsca Torino 1956 sv. fr., Iq. Richters Söhne Niedergrund 260 dollár, Rossari & Varsi Gahate 292'19 sv. fr., Adolf Pietschmann Kaiserswalde 10402'05 cseh kor., Kammer Fr. derik Budapest 1052'15 sv. fr., M. B. Neumann Söhne Königshof 6485'27 sv. fr., Noe Stross Bécs 4920'81 sv. fr., Joh. Heinz, Bergmann Zwittern 172544 lej.

Casnica Jasi 29800 lej, Baumwollindustrie Erlangen Bamberg 1795'34 dollár és 13, 18 angol font, Österr. Glanzstoffabrik St. Pölten 903'70 sv. fr., M. Fiderer Bécs 28778'27 cseh kor., Man. Sacconaghi Taschini Milano 302'13 dollár, Madarász Emeric Bécs Proma, Temesvár 17339 lej, Joh. Liebig & Co. Reichenberg 18433'50 sv. fr., Alois Lemberger Bécs 1979'90 sv. fr., Grohmann Temesvár 15195 lej, Wenzel Richter

Warnsdorf 50425 lej, Wenzel Richter Warnsdorf „Bizom” 36571'02 cseh kor., D. Stephen Galatz 62330 lej, Viri Cernovitz 21402 lej.

A Confectio Rt. kifejlesztette üzemeit Románia legnagyobb konfekciósüzeme Aradon

Az aradi Confectio Rt. fejlődésének újabb jelentős etappját érte el. A részvényrészletet 1923-ban alapította meg Fejer Gábor, az Erdélyi Hírlapok vezérigazgatója, Glüc stani Lajos és György Menvyhért női diátán nagykereskedő tíz millió lejes alapítókéval. György Menvyhért vezérigazgató vezetésével a vállalat évről-évre nagyobb arányú fejlődést mutatott fel, míg az idén saját épületeiben helyezte be Románia legnagyobbat ilyen üzemét. Az aradi Neumann palota hatalmas uccai frontjáról a General Grigorescu uccába költözött, ahol a Weisztele cukor és likörgyár épületét nagyarányú átépítéssel alkalmassá tette a konfekciós gyár üzeme részére. Csupán az építési munkálatok 3.800.000 lejt emésztettek fel. Igaz, hogy ezzel szemben pompás, modern berendezésű üzlet és gyárhelyiséget nyert a vállalat.

A Confectio Rt. újart női ruhákat a legváltozatosabb kivitelben, estélyi ruhát éppugy, mint koszlümmöt, azonkívül kabátok, szörmebundákat és gyermekruhákat is. A művészi tervezéseket a gyár saját rajzolója végzi, aki a legújabb parisi, berlini és pécsi modellek nyomán gyönyörű új változatokat készít. A gyárüzemben száznál több munkás dolgozik, míg az üzleti és irodai személyzet száma jelenleg 18. Az emeleti részen van a női és gyermekruha konfekció, a földszinten a férfiaké, a ruhákat és bundákat konfekcionálják. Különösen értékes a gyár szörme-teráta, amelynek ritka prémei egész vagyont érnek meg. Külön emeletes épületben vannak a munkatermek, de a vállalat termelésében külső munkások is segítkeznek.

Románia legnagyobb konfekciósüzemének igen nagy fejlődési alkalmat nyújtana, ha a kormány észszerű vámpolitikával módot nyújtana az exportálásra, Ausztria és Magyarország konfekciósüzemei ugyanis az exportnál viszakapják a nyersanyag behozatalánál lefizetett vámokat. Ha Románia is követné ezt a külföldi példát, egy román konfekció könnyű és jó elhelyezkedést nyerhetne Törökországban és Bulgáriában, ahol felvehetné a versenyt a nyugat-európai hasonló üzemekkel.

Változás az Erdélyi Bank Rt. aradi fiókjának vezetésében

Aradról jeleni tudósítunk: Az Erdélyi Bank Rt. aradi fiókja eddig kétszer vezetés alatt állott és a vezetés megosztott Lázár Dénes és Uneurean B la igazgatók között. A vezetés most változás előtt beeményiben Lázár Dénes igazgatót megválasztották. A vezetés érte, a Pest Magyar Kereskedelmi Bank meghívta Budapestre ahol hasonló minőségben nyert beosztást. Az aradi bankfiók vezetését ezután önállóan U gurean Béla igazgató látja el. Ungurean igazgató igen jelentős eredményekkel szervezte be az Erdélyi Bank Rt. fiókjainak deviza szolgáltatását és pénzügyi körökben igen elismerésre méltó tekintélynek örvend. U gurean igazgató helyettese Neumann Mihály fiókfőnök lesz.

Nouă norme privitoare la aplicarea legii timbrului

Comisiunea specială a timbrului, în ședința ultimă a fixat următoarele noi norme privitoare la aplicarea legii timbrului.

Ipotecile execuționale sunt supuse la impozitul de 0,70 la sută. (A se vedea decizia din 7 Decembrie 1927).

Articolul 10 din legea pentru extinderea în Basarabia a unor dispozițiuni din legislația vechiului Regat obligând pe notarul public să trimită judecătorului de ocol copii după actele de transmitere a proprietății sau de constituirea ori căruia drept real pentru a fi trecute în registrul de proprietăți prevăzută de art. 46 din legea judecătorilor de ocol, urmează să corespundă pe care notarul o va face cu judecătorul de ocol pentru aducerea la îndeplinire a acestei obligațiuni legale, nu poate fi supuse la taxa de timbru.

Legea nouă a timbrului fiind o lege de unificare fără putere retroactivă, se aplică conform art. 111 pe întreg teritoriul țării numai la actele ce vor lua naștere dela aplicarea ei.

Conform acestei dispozițiuni nu se va putea percepe o nouă taxă de timbru pentru acțiunile introduse în Bucovina sub imperiul vechii legi locale a timbrului, pentru care s'a perceput încă dela introducerea lor taxele prevăzute de aceea lege.

Deasemenea nu se va mai putea percepe nici taxa de sentință pentru sen-

tințele pronunțate de instanțele judecătorești sub imperiul actualei legi, asupra acelor acțiuni, întrucât o asemenea taxă nu este prevăzută de această lege, iar vechea lege a timbrului care o impunea, este abrogată (Art. 111 al. 3.)

Chitanțele eliberate pentru furniturile de apă și lumină, făcute de către Comunele particularilor și autorităților publice, sunt supuse numai la taxa de timbru prevăzută de art. 4 paragr. 20 legea timbrului; nu și impozitului prevăzută de art. 15 paragr. 3 al. 1 întrucât prin acest din urmă text de lege, se impun numai furniturile făcute de particulari Statului, județelor sau comunelor (A se vedea și deciziile din 7 și 8 Ianuarie 1928.)

Facturile eliberate uzinelor de gaz, electricitate și apă proprietatea comunelor pentru diferite materiale, ce li se furnizează de particulari și cari se achită deci din fondurile comune sunt supuse impozitului proporțional 1 la sută prevăzută de art. 15 paragr. 3 care se va plăti conform al. II-lea al aceluia text de particulari.

Constatarea agentului polițienesc că a executat sau că n'a putut executa un mandat de aducere al unui martor nu este supusă la nici o taxă de timbru; art. 5 paragr. 17 referindu-se numai la dovezile și procesele verbale privitoare la actele ce se înmănuiază părților.

Piața alimentelor

Desvoltarea prețurilor colonialelor și cerealelor

Pe piața cerealelor nu se simt schimbări mai importante. Grâul, desigur, va continua să-și mențină prețul de 700 lei de până acuma, având stocuri suficiente. Noul porumb a început să apară pe piață, vânzându-se cu 620 lei pentru livrare în Noembrie. Prețurile însă nu s'au format definitiv, fiindcă stocurile nu sunt încă evaluate complet. Astfel prețul actual este un început al speculațiilor de bursă. Asupra formării prețurilor foarte mare influența va avea și porumbul argentinian. Dacă se va confirma știrea că Argentina într'adevăr dispune de foarte mari prisosuri, atunci porumbul își va menține prețul actual. Dar la porumbul argentinian deocamdată nu putem conta. Este interesant, că porumbul se înlocuiește cu orz. Numai astfel ne putem explica faptul, că prețul orzului se urcă, nivelându-se cu al porumbului. Dar dacă stocurile de porumb se vor spori, va scădea și prețul orzului.

Fasolea

se caută intensiv, făcându-se chiar și speculații de burse în străinătate cu acest produs. Speculațiile aceste au avut înrâuriri și asupra pieței române, încheiându-se tranzacții, cu calculul de burse, pe termen, cu 14—15

lei. În prezent, prețul se cifrează la 20 lei și chiar și mai mult, căutându-se intensiv și pe acest preț.

Recoita de mazere se crede a fi minimală și astfel se conțea la continuarea fermității prețurilor. Speculația cu mazere a distrus mai multe existențe, în special în regiunea Oradiei și în Banat, unde s'au angajat mari stocuri, pe cari comercianții nu sunt în stare să le livreze, și astfel sunt nevoiți să achite în numerar diferențele, ca să scape de obligații.

Colonialele

se caută normal. Prețurile ardeiului, în urma slabei recolte din Ungaria, încep să se urce. Boia ungară s'a scumpit atât de considerabil, încât nu mai poate fi rentabilă pentru import, care cu toată distanța ce sporește prețul prin speșele de transport, tot mai ieftin este, decât cea din apropiatul Seghedin.

Morile de ardei din România nu și-au adus încă stocurile pe piață și nici prețurile nu și-le-au format. Pentru ardeiul nobil, dulce din Ungaria, în prezent în România se cer chiar și 230 lei, pe când anul trecut se cereau abea 115—125 lei. Boia semidulce costă 210, iar mercantilă 80 lei.

Cafeaua

întâmpină mari greutăți la import. Neavând întreprize, importatorii din România, dacă doresc să aducă stocuri mai mari, sunt nevoiți să avanseze și speșele de transport, vamă, etc. Aceste avansuri se ridică la milioane, pe cari nimenea nu le are la dispoziție imediată. Comercianții prin urmare se mărginesc la strictul necesar de cafea, încât astfel nici prețurile nu se pot forma.

Prețurile actuale la Santos Superior 120, Santos Extra Prima 125, Minas 100, Rio Ville No. 7 = 90 lei, Caracas 130, Salvador 140 lei.

Orezul

cu pornirea sezonului de toamnă, se caută destul de intensiv. Pe piețele din străinătate nu se pot observa schimbări mai importante de prețuri.

Prețurile în prezent la orez Rangon 17.50, japonez 19, Patna 20, Rangon Glace 18 lei, ab Brăila în cantități de vagoane.

Petrolul și benzina

dela înființarea cartelului au câte două prețuri: unul cartelar, dar numai pe hârtie și altul real, care s'a format în urma nerespectării prețurilor cartelare, prea exagerate. Prețurile oficiale la petrol 720, benzină ușoară 16.20 lei. Dar prețurile reale, după cum am mai accentuat, sunt cu mult mai scumpe. Prețurile ulciurilor nu s'au schimbat.

Ceaiul

la bursele din străinătate continuă să fie ferm. Acest eveniment nu are însă înrâurire asupra formării prețurilor, deoarece comercianții și-au făcut comenzi încă din vară. Formarea prețurilor astfel numai cam târziu își va evidența eventuala înrâurire.

Hirincele

se scumpesc surprinzător, în special în urma cererii intensive, ce se manifestă mai mult din Rusia, care caută să cumpere aproape toate stocurile. În urma acestei cumpărări ce servește scopuri militariste, în Bergen, Stettin și Danzing, hirince sârdate nu se prea pot găsi, decât foarte puține. Prețurile sardiniilor nu prea înregistrează schimbări.

Piatra vânăță

livrează fabrica „Phönix” din Baia-Mare, cu 25 lei ab gara de destinație. Această fabrică anul acesta s'a aranjat și pentru fabricarea acidului salicilic, înlocuind acidul salicilic din Ausig. Comercianții se aprovizionează intensiv cu acest produs, care costă ab Firiza de jos 5.50 lei.

Nagyvárad szerkesztőségünk:

Ötvös Béla

Oradea-Mare, Str. Oltenia (volt Csengeri ucca) 6.

Aradi Altalános Takarékpénztár
Részvénytársaság

Hirdetmény

Az Aradi Altalános Takarékpénztár Részvénytársaság folyó évi március 4-én tartott közgyűlésének határozata és a kereskedelmi és ipariügyi miniszterium 50.522—1928. számú végzése alapján részvénytőkéjének 25 millió lejről 32 millió 500 ezer lejre leendő felémelése céljából 15.000 (tizenötezer) darab egyenként 500 lej névértékű részvényt bocsát ki.

Ezen részvényeket elsősorban az intézet ezidőszertinti részvényeseinek ajánljuk fel átvételre, a következő módokat mellett:

1. Minden tíz régi részvényre három új részvény jegyezhető és vehető át.

2. A részvények kibocsátási ára 600 lej, amelyből 500 lej a részvénytőkéhez, 100 lej pedig a részvénybelyegilleték és a kibocsátással járó költségek levonása után a rendes tartalékalaphoz esatoltatik.

3. Az új részvények folyó évi november 10-ig jegyezhetőek. A jegyzés az intézet pénztáránál a hivatalos órák alatt történhetik, amely alkalommal a jegyzés, illetőleg az elővételi jog gyakorlásának alapján szolgáló régi részvények lebélyegzés végett bemutatandók.

4. A jegyzett részvények ellenértékére a jegyzés alkalmával részvényenként 300 lej, további 300 lej f. évi december 15-ig fizetendő le.

5. Az új részvények 1929 január 1-től kezdődően részesülnek osztalékjövetelemben. A befizetések összege után 1928. december 31-ig 10 százalékos kamattal terítetik.

6. A részvénybefizetésekről ideiglenes elismervények állíttatnak ki, amelyeket későbbi időpontban fogunk végleges részvényekre kicserélni.

7. Az alulírott igazgatóságnak jogában áll a régi részvényesek által át nem vett részvényeket más jelentkezők rendelkezésére bocsátani.

Arad, 1928. október 15.

Az igazgatóság.

Congresul general al negustorilor Chestiunile ce se vor discuta

În consfătuirea care s'a ținut la „Sfatul Negustoresc”, dl. Niculescu-Ritz, secretar general, a comunicat că dl. dr. I. N. Angelescu, rectorul Academiei de înalte studii comerciale și industriale a aprobat ținerea congresului negustorilor în aula acestei Academii.

Adunarea a luat act cu mulțumire de răspunsul rectorului Academiei și a fixat următoarele chestiuni pentru ordinea de zi a congresului, care se ține la 11 Noembrie.

Impozitul și modul de impunere, Tariful vamal, Legea speculei, Dări și taxe comunale, Orariul de comerț și raporturile dintre patroni și salariați, Dobânzile și creditul comercial ambulant, Cifra de afaceri la industriași, Despăgubirile de război. Târgurile de mostre și sprijinirea tarifului intern, Asigurarea și înlesnirea transporturilor, Situația specială a comercianților dela sate, Reforma codului de comerț.

BEREA „URSUS” este excelentă
Az „URSUS” sör a legjobb

Di Vintilă Brătianu pentru încurajarea industriilor de export

Inlesnirea și intensificarea chibzuită a exportului ne oferă singurul mijloc de consolidare

Politica economică oficială până în prezent s'a mărginit la încurajarea exportului de materii brute și ieftine, pe cari eram nevoiți să le reimportăm confecționate pe prețuri fantastice

Di Vintilă Brătianu, convingându-se despre insuportabilitatea actualei crize și observând, că prin stânjenirea exportului, a început să ne scadă nu numai balanța comercială externă, ci și venițele menite să ne completeze bugetul,

a precizat necesitatea încurajării industriilor de export, dând în acest scop direcțiile necesare pentru alcătuirea unui astfel de proiect de lege.

Di Brătianu, a precizat între altele, inaugurarea unei politici chibzuite de export,

normalizând taxele vamale în interesul prosperării industriei indigene,

cari până în prezent din cauza acestora nu s'au putut lansa pe piețele streine.

Oficialitatea s'a convins, că prin taxele vamale exagerate la export, s'a contribuit exclusiv la stânjenirea exportului și deci la reducerea venițelor statului, încât în buget am fost nevoiți să înregistrăm deficite. Dar prin stânjenirea exportului s'a contribuit și la accentuarea crizei economice, fiindcă

intreprinderile au fost nevoite să-și reducă din capacități și astfel și din personal, pentru a-și micșora uriașele spese de regie

și în consecință, involuntar, sporind numărul șomerilor.

Intreprinderile mari organizate pentru export, au fost nevoite să-și desființeze activitatea exclusiv pe piețele indigene, pe cari până în prezent le puteau aproviziona și intreprinderile mai mici și mijlocii. Un astfel de caz s'a înâmplat, de pildă cu morile. Marile mori, cum este cea a fraților baron Neumann din Arad, Moara Mare din Timișoara și altele, în urma stânjenirii exportului, au fost nevoite să-și întrerupă, respective să-și reducă activitatea

neputându-și plasa pe piața indigenă afătea stocuri, câte produceau.

Morile organizate pentru export fiind restrânse la o activitate mai ușoară pe piețele indigene, au fost nevoite să facă morilor mici și mijlocii, o concurență aproape insuportabilă. Morilor li-s'a mai făcut de altfel și alte inconveniente.

În decursul campaniei grâului, s'a încurajat și sprijinit exportul de cereale, pentruca să se mai găsească o bază în favoarea stabilizării. Astfel

stocurile de cereale din țară s'au împușinat și în consecință s'au scumpit,

încât unile mori au fost nevoite să se aprovizioneze de unde au găsit mai ieftin. Numai astfel ne putem explica, cum morile din Banat s'au aprovizionat acum câteva zile din Ungaria. Dar am exportat cereale ieftine și am

s'a încurajat exportul produselor brute ieftine, pe cari în fine am fost nevoiți să le reimportăm exagerat de scump,

atunci când aceste se puteau exporta ca fabricate dela noi, având industria dezvoltată în acest scop. Prin esfel de procedee am fi contribuit și la prosperitatea industriilor indigene, la reducerea numărului șomerilor la sporirea numerarului din țară și la a venițelor statului, sprijiniți pe un export intensiv, dar chibzuit.

Trezirea guvernului, deși este cam târzie, după o experiență dezastruoasă, încercată ani de-a rândul, totuși este binevenită și se speră, că va contribui în cea mai mare proporție la îmbunătățirea situației atât de critică și insuportabilă.

Industria lemnului în România

„Washington Commerce Rapor”, publică un raport consular din București asupra industriei lemnului în decursul ultimilor 18 luni. Fluctuațiile în valoarea leului, taxele de export urcate și transportul costisitor pe căile ferate, precum și lipsa de capital ieftin, au constituit obstacolele principale întâmpinate de această industrie după războiu. În ultimul timp atât taxele de export cât și cele de transport au fost considerabil reduse iar leul a fost stabilizat de fapt, cu toate că la o vreme ceva mai ridicată ca media anilor precedenți ceea ce a făcut ca prețurile să nu se ajus'eze repede la valoarea leului.

Industria lemnului a profitat de asemenea de pe urma controversei tarifare germano-polonă, grație căreia

Germania devenise temporar o piață de desfacere importantă a lemnului românesc.

Totuși în general 1927 a fost un an slab pentru această industrie. Exportul a scăzut cu 2) la sută

de la 2,195:32 tone merice în 1926 la 1,774,757 în 1927, iar valoarea în lei la 4.370,272.000 în 1927, cu toate că în do'ari, după schimbul local, valoarea exportului a crescut de la 25,483.909 în 1926 la 2,169,293 în 1927.

Țările principale de export au fost ca de obicei Egiptul, Grecia și Orientul apropiat în general. Franța și Italia au importat mai puțin lemn ca de obicei datorită concurenței Austriei, Jugoslaviei și Poloniei. Exportul în Statele Unite a descrescut de asemenea dela dolari 240,856 în 1926 la 115.908 do'ari în 1927. Pentru a încuraja industria, guvernul a redus în lunie trecut taxele de export, devenind aproape neglijabile, eliminând deasemenea orice alte restricții la export.

Un acord comercial între exportatorii principali români și Jugoslavia

a fost stabilit la Viena și se speră că el va ajuta mult la ameliorarea situației, a prețurilor și a concurenței.

Miért omlott össze a Danubia és az America biztosító?

Már régóta figyelemmel kísérjük a Danubia és America biztosítóintézetek működését és most, — összeomlásuk után — rámutatunk azokra az okokra, amelyek bukásukat előidézték.

Danubia

A temesvári Danubia biztosító a Mercur Bank érdekeltségében alakult meg és hozománybiztosítással kezdte meg működését. Progresszív tarifája nagyon tetszetős volt és ezen üzlet rövid idő alatt fellendült. Az előkelő igazgatóság garancia volt a biztosító-közönségnek arra, hogy az üzlet tiszteséges.

Az intézet összeomlását főleg az idézte elő, hogy a Mercur Bank igazgatója, ki egyszersmind a Danubia vezérigazgatója is volt, a bank által befektetett tőkétet túl gyorsan akarta amortizálni.

A biztosítóintézet vagyona szervezeteiben van és tudni kellett volna azt,

hogy a befektett pénznek 2—3 hónap alatt való kiemelése vezetéses következményekkel járhat. Amikor erre figyelmeztették, nem törődött vele. A progresszív tarifa alapján fiatal korukat is kellett volna akvirálni, kiknek házassága, rövid időn belül, már koruknál fogva sem lett volna lehetséges. Ez nem történt meg, sőt

az intézet szervezetét direkt a jegyepárookra uszította, hogy minél több üzlet legyen és ezzel a bank pénze minél előbb kivehető legyen.

Ennek természetes következménye lett az, hogy tömeges házasságok, tehát tömeges igénylésekáltak elő, ami az intézet vesztét okozta. Ehhez járult még az is, hogy

az intézet túl nagy rezsivel dolgozott

és dacára nagy tisztviselői karának és két autójának, mégsem produkált olyan szervezetet, mely arányban állt

volna az elköltött milliókkal. Előrelátható volt az, hogy augusztus és szeptember havában oly nagy kötelezettségek állnak elő, amelyekkel az intézet megbirkózni nem tud. Megállapíthatjuk azt, hogy a vezetés nem volt előrelátó és apatikus nyugalommal várta az összeomlást. A jöbízemű igazgatósági tagok és elnökük Avram Imbroane képviselőházi alelnök naponta ülészenek és remélhető, hogy a kibontakozás a közel jövőben megtörténik.

America

Az America biztosítóársaság az erdélyben érvényes törvények kikérülésével mint betéti társaság alakult meg Tordán, a görög-keleti lelkes vezetése alatt. A jelenleg letartóztatásban levő Craciunaș igazgató, hogy a kezdet nehézségeit leküzdje,

a csoportokban nem létező haláleseteket inkasszáltatott be

és valószínű, hogy a pénz saját zsebébe vándorolt. Az America általános biztosítási feltételei olyanok voltak, hogy lehetővé tették a legmesszebbmenő spekulációt. Az America elfogadott például 96 éves aggasztánt és az aggodt menházának összes tagjai összes biztosításait.

Marosvásárhelyen az Americának meghalt egy fele, akit tisztesen biztosítottak.

A vezérigénökségek nyilvánartották körzetük összes öreg embereit és vad idegeneknek ajánlották néhány ezer lejért a címeket azzal, hogy ugyanis nemsokára meghal az illető, nyugodtan be lehet biztosítani. Ennek természetes következménye az, hogy a csoportokban igen sok haláleset fog történni és ha a felek a sok fizetést nem bírják, kötvényüket és így pénzüket elvesztik.

Az America biztosító a biztosítási spekulációt ad absurdum vitte

és csak így történhetett meg az, hogy rövid idő alatt 14.000 tagra tett szert. Nem foglalkozhatunk az intézet ténykedéseinek bünygyi oldalával, mert ez már a bíróságok dolga. Mindenesetre kiderült, az, hogy ha az intézet a román kereskedelmi törvények 147. §-a alapján díjainak negyedrészt tartalmazolja, akkor már

legalább 30,000.000 lej tartalék-alap felett kellett volna rendelkeznie.

Bebizonyosodott az, hogy az az intézet, amely nem tartalmaz, feleinek biztonságát nem nyújthat.

Az erdélyi és bánáti kereskedőknek megtöltjük a denaturált szesz árusítását

A pénzügyminiszter az elmúlt napokban körrendeletet adott ki, amelyben utasítja az illetékes pénzügyi hatóságokat, hogy az összes erdélyi és bánáti fűszer- és vegyeskereskedőtől vonják be a denaturált szesz árusítására szóló engedélyt.

A pénzügyminiszteri rendelet a tulajdonképpen csak most készülő új szesz-törvényre hivatkozik, amely egy ségesíteni fogja a jelenleg Erdélyben érvényben lévő osztrák-magyar törvényt az ókirálysági törvénnyel, amely tudvalevőleg nem ismer korlátozott italmérséi engedélyt.

Az új törvény állítólag meg fogja szigorítani az italmérés a fűszer-, valamint a vegyeskereskedéseknek nem fogja egyáltalán engedélyezni a denaturált szesz árusítását.

DIANA sósorszesz, vezérképviselő „GEA” KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIȘOARA.

„Mindennap ötmillió dollárt ad Európának Amerika és évi egymilliárdot kap vissza“

mondja

egyik legnagyobb amerikai bankház európai képviselője

Mister Ullmann nyilatkozata Amerika európai pénzügyi kapcsolatairól

A lejstabilizációval a Morgan-csoport kísérletezik

— Az embereknek az az érzésük, hogy a diplomácia minden látszólagos nyíltsága sok, mindnyájunk előtt ismeretlen titkot rejteget ma is. A Kellogg-paktum talán csak egy szimptoma, mit tudom én, fíres forma talán, mely mögött sok egyéb bujik meg. Sok egyéb, amit gyakran úgy érzem, önök tudnak, nagy amerikai bankárok egyedül.

Akihez így beszéltem, Mister Ullmann, az egyik legnagyobb amerikai banktársulatnak, a Lisman & Co-nak európai képviselője, az az ember, aki a legtöbb hitelüzletet kötötte meg és cége nevében a legtöbb pénzkölcsönt nyújtotta a volt monarchia utódállamainak, csak mosolygott a szavaimra, jóakaróan és kissé gúnyosan, ahogy romantikus gyermekek mosolyogni szokás.

— Na, igen — erősködtem. — Vagy talán nem találja különösnek, hogy az Egyesült Államok pénzügyminisztere, Mellon nem restel keresztül utazni az óceánon, csak azért, hogy Dinarid öblében élvezhesse a nyarat? Atlantic-City nem versenyezhet-e Dinarid szépségeivel? És véletlennek a játéka, hogy Mister Strong, az amerikai Federal Reserve Bank mindenható elnöke egy hajóval később ugyanabban a Dinarid-ban, sőt ugyanabba a szállodába érkezik pihenni, ahová Mellon?

— Nos, de miért legyen mindenáron rejtélye e nyílt tények mögött? felelt kérdéssel kérdésre a nagy bankár.

— Az Egyesült Államoknak tényleg elsőrendű, hasonlíthatatlanul nagy pénzügyi érdekei fűződnek Európához. Ez nem titok. Habár itt Európában nem veszik eléggé figyelembe e tényt és talán nem is ismerik az idevontató adatokat. Az Újvilág pénzügyei ma már nem függetlenek Európától: szorosan egybefüggőnek vele. Hiszen

a lejstabilizációval is a Morgan-csoport kísérletezik

és a pezeta stabilizáció is amerikai bankcsoportokon épül. És ez csak véletlenül kikapott recena példája, amerikai magánbankok európai hitelügyleteinek, amelyek végül kell, hogy az Egyesült Államok kormányát is érdekeljék némileg.

Az Egyesült Államok nagyon bonyolult fizetési mérlegének exakt megállapítása H. Hoover elvülhetetlen érdeme.

Hála az ő szervező zseniálisának és fáradhatatlan munkásságának, tudjuk, hogy például az Egyesült Államok évi forgalma a külföldre nem kevesebb mint 18 milliárd és 200 millió dollár érték. Ugye hallatlan összeg?

Fejenként számítva, minden amerikai 152 dollár külföldi forgalom esik!

És ugyebár nem Mellon meg Strong az egyetlen amerikaiak, akik Európába rándulnak át? Maga Hoover hangsúlyozza a fizetési mérleg meg-

állapításával kapcsolatos tanulmányaiban, hogy mennyire befolyásolják az Egyesült Államok évi pénzforgalmát, egyrészt az Európába ránduló amerikai turisták kiadásai, másrészt az Amerikába települt európai emigránsok hazaküldött pénze. Hoover érdeme, hogy ma már pontosan kontroláljuk ezt a forgalmat és tudjuk, hogy a külföld ugyan évente 900 millió dollár értékű amerikai kifizetést vesz, hogy azonban

az amerikai turisták évi kiadása Európában 617 millió dollár, az emigránsok további 206 millió dollárt küldenek Európába évente és mindezenkívül az Egyesült Államok népe évente 43 millió dollárt európai jótékony célokra áldoz.

— Ha számba vesszük az Európának nyújtott folytonos kölcsönöket, kiderül a fizetési mérlegből, hogy az Egyesült Államokból az 1927 év minden egyes napján átlag 5 millió dollár vette útját Európa felé!

— És hogy e kölcsönök egyáltalán nem jelentenek rosszul elhelyezett, vagy elvesztett pénzeket, az kiderül már abból az egy adatból, hogy

az 1927 évben Európa nem kevesebb, mint 977 millió dollárt fizetett vissza az Egyesült Államoknak, a nyújtott kölcsönök kamataiban, illetve törlesztésében!

— De azonkívül is: átlagban a nyújtott kölcsönök egy hetede kamatban még ugyanazon évben mindig visszafut. Részes ebben a dollárözönben ma már Európának minden állama és csaknem minden városa.

És nem gondolja, hogy ez az egyesség az eladósodásban egyazon hitelezővel szemben ez a páneurópai eladósodás, — hogy úgy mondjam, — a békének legalább oly garanciája, mint, mondjuk a Kellogg-paktum maga?

— Igen, azt mondhatnám: amelyik európai állam tényleges békepolitikát követ, annak nagy érdeke, hogy Amerikának adósa legyen!... Vagy azt hiszi, hogy 1914-ben kitörhetett volna egy európai világháború, ha akkor is az lett volna a helyzet szemben Amerikával?

— És hogy viselkedik az Egyesült Államok közönsége e folyton sokasodó európai hitelpapírokkal szem-

ben? — kérdeztem.

— Ez utóbbira csak azt mondhatom — felelte Ullmann ur, — „hogy a mi házuk, a Lisman & Co., par excellence emissziós ház és hogy én magam örömmel emlékezem vissza az önöknél kötött kölcsönügyletekre. Így az én közreműködésemmel jött létre többek között a Rimamurányinak nyújtott hitel. Bizony eleinte nagyon nehezen indult a dolog. Rengeteg propagandára, ismertetésre, felvilágosításra volt szükség, hogy elhelyezzük az első papírokat. De aztán egyre könnyebb lett a munkánk: a nagy nyilvánosság megértette az e fajta üzleteket és kedvet kapott rájuk. Kapcsolatosan egyre terjedt az amerikai közönség között az európa-ismeret, egyre többet tudnak Európáról is. A fokozódó utazási vágy és hajlam is alkalmasint erre vezethető vissza: így támogatja a hitelüzlet a turizmust.

A valuták stabilizálása Európában

Ita: LOUIS LOUCHEUR, volt francia pénzügyminiszter.

Ha összehasonlítjuk a legtöbb európai ország mai pénzügyi helyzetét az 1920. évi helyzettel, akkor tagadhatatlan nagyfokú javulás konstatalható. Az 1920. évben Németország, Ausztria, Magyarország, Lengyelország és több más állam katasztrofális helyzetben a tönk szélén állott. Az 1923. évben főként a Ruhr-vidék megszállása miatt egymilliárd papírmárkába került egy aranymárka. De Belgium, Franciaország és Olaszország is megérezték az akkori válságos helyzetet.

Azóta mindezeknek az országoknak pénzügyeit rekonstruálták. Németország minden nagyobb nehézség nélkül bevezette az aranyvalutát s valószínű, hogy a német márka tökéletesen ki fogja bírni a Daves-kölcsön terheit. Ausztria, Magyarország, Lengyelország, Belgium és Olaszország is stabilizálták a pénzüket és az aranyvaluta rendszerére tértek át. Belgium valutáját egy font egyenlő 175 frank nivón stabilizálta. Ez azt magyarázza meg, hogy Belgiumban aránylag négy-ötször olyan kevés rentier van, mint Franciaországban. Így ezután Belgium feláldozhatta rentiereinek érdekét az ipar, a termelés és az export érdekében.

Olaszország sem rentier-állam ugyan, de azért mégis magasabb nivón stabilizálta pénzét, mint Belgium: 1 font = lira alapon. Sokan azt tartják, hogy ez a stabilizálás igen veszedelmes, de én tudom, hogy gróf Vopi, aki akkor pénzügyminiszter volt, korunk egyik legkiválóbb pénzkembere és nem hinném, hogy meggondolatlanul, a következményekkel nem számolva, stabilizálta volna a lirát.

A francia frankot voltaképpen már egy évvel ezelőtt stabilizálták (font = 124 frank alapon). Franciaország sokkal gazdagabb, mint Olaszország és ha Olaszország 92-es alapon stabilizálható, akkor Franciaország megtehetné volna ugyanezt 75-ös alapon. Hiszen a hazai spekuláció készséggel követet volna őt ezen az úton.

— Hogyaz egyes európai államoknak milyen a mi közönségünk szemében a hitelek, erről határozott számokban tájékoztat bármely amerikai börtelap. Itt van mindjárt például a holland Rotterdam városi kölcsöne 6 százalékos és 103-on áll, Dániáé ugyancsak 6 százalékos és az állása 104,75, mára Timországi hat és fél százalékos csak 99-en áll és a római hat és fél százalékos még éppen 93,25-ön. Itt következik aztán a különböző francia, német és osztrák kölcsönök, mik mind 7 százalékosak. A francia és a német ma 107-tel jegyzett, az osztrák 102,5-tel, a magyar is annyival, de az 7,50 százalékos kamatozik és 103,5-tel jegyző esch még éppen 8 százalékkal kamatozik.

— És itt azt is látom — jegyzém meg. — hogy Kanadának 4 és fél százalék mellett is nyújtanak hitelt!

B. K.

A francia frank stabilizálása nem külügyi, hanem belügyi kérdés. Államhátrósságaink körülbelül 350 milliárdot tesznek ki. Ha csak 100 milliárdnyi államhátrósságunk volna, más lett volna a helyzet, ilyen körülmények között azonban a 75-ös stabilizáció lehetetlenné tette volna az egzisztenciákat. Kiderült más államoknál is, hogy a „de jure” stabilizáció nivója nem lehet túlságosan messze a „de facto” stabilizációtól, mert különben felborul az egész gazdasági élet.

Mint hogy a 124-frankos stabilizáció nem okozott gazdasági krízist Franciaországban és mint hogy a munkanélküliség is kisebb nálunk, mint más iparállamokban, nyilvánvaló, hogy gazdasági életünk kibírja a 124-frankos stabilizálást. Természetesen ez még mindig nem az ideális állapot és lehet, hogy igazságtalanságot jelent az egészen kis rentierekkel szemben, akik az államba vetették a bizalmukat, de a teljes valorizáció lehetetlen, mert ez kitenné a frankot nemzetközi spekulációnak, ami állandó gazdasági krízisekkel járna.

Ha Franciaországban és Romániában befejeződik a stabilizáció munkája, az európai pénzügyi probléma elintézettnak lesz tekinthető. Ezután már csak a nemzetek normális életfolyamata következik. Lesznek még kisebb apályok és dagályok, mint minden vihar után, de azt hiszem, néhány hónapon belül Európa pénzügyi szanalása befejeződik. Remélem, hogy ezt semmi sem fogja megzavarni és hogy öt éven belül a kontinens pénzügyi és gazdasági élete teljesen normális lesz.

Ami Oroszországot illeti, azt hiszem, hogy hosszú időn át nem tekinthetjük ezt az országot Európa gazdasági életének tényezőjeként. Ugy kel. csekedünk, mintha Oroszország nem is volna a világon. Szerencsére nincsenek szorosabb kapcsolataink a szovjetunióval. Az a harc, amely nemrégén Stalin és Trockij között lejajlott, igen érdekes, mert az mutatja, hogy a gazdasági élet mindig megbecsülje magát a célszerűen módszereken. Stalin az ugynevezett „Nép” (új gazdaságpolitika) híve, amelyet már Lenin kezdett meg. Ez a Nép Oroszországot egyre távolabb vezet a kommunizmustól a kapitalizmusnak egy újabb formája felé. De én ennek ellenére sem nézem optimista szemekkel a cservonec jövőjét. Viszont meg vagyok róla győződve, hogy Oroszország pénzügyi katasztrófája nem érintené Európa többi részét.

„MIRA“ légyfogó

minőségben legjobb, árban legolcsóbb.

Kérjen árajánlatot

Herczeg Géza vegyészeti gyártól, Cluj.

De ce nu se preferă grâul nostru în streinătate?

Pregătirea ofensivei producției agricole în România — Dispozițiile precizate la consfătuirea, care a avut loc la Casa de Improprietărire sub prezidenția dlui ministru Cipăianu

Consfătuirea care a avut loc la Casa Improprietăririi sub prezidenția dlui Cipăianu, subsecretar de stat la Departamentul Agriculturii, a precizat unele dispoziții necesare intensificării și îmbunătățirii cultului agricol, care până în prezent la noi nu s'a urcat la nivelul, care se reclamă în comerțul internațional de cereale. Felul, cum au lucrat până în prezent agricultorii, nu a rezultat succesele dorite, cari se puteau realiza. Guozierea insuficientă, arăturile puțin adânci, grăpirea rudimentară, întrebuițarea semințelor neselecționate și alte inconveniente, fac iluzorii orice rezultat satisfăcător, încât și puținele produse realizate, sunt pline de corpuri străine. Din acest motiv,

grâul nostru nu se prea preferă în streinătate, unde se caută grâu de prima clasă, curat.

Cu ocazia consfătuirii, dl. Cipăianu a subliniat, că, după reforma agrară, care este aproape terminată, nu putem avea altă preocupare, decât

intensificarea producției agricole, diminuată explicabil după reforma aceasta.

La consfătuire, după examinarea posibilităților de intensificare și îmbunătățire a producției agricole s'a ajuns la următoarele hotărâri:

Kartellbe tömörülnek a réz- és fémárugyarak

Súlyos sérelem érte a román fémfeldolgozó ipart — Egyetlen gyár kiváltságos helyzete okozza a termelés nehézségeit

București tudósítónk jelen i: Október 23-án tartották Bucureștiben a romániai réz- és fémáru gyárak országos kartellgyűlésüket. A kartellgyűlés célja elsősorban az volt, hogy

az ócskaréz kiviteli vámjának lényeges felemelése érdekében tegyen határozati javaslatot, másodsorban a réz importvámjának erős le redukálását követelje, végül pedig közös platt ormrá kívánta hozni a szakma képviselőit az illojális konkurrencia megszüntetése,

a fizetési feltételek közös megállapítása és a kihitelezések tekintetében. Ez a megállapodás lenne az előkészítője annak az értekezletnek, amelyet a tél folyamán, a szezón kezdetén tartanának az új áruk együttes megállapítása céljából.

A most tartott bucurești kartellgyűlés igen nagyfontosságú egész Románia réz- és fémáru piacának kialakulására. Ennek t. datában Erdély, Bárág, Bukovina és a Regát majdnem minden réz- és fémárugyára képviseltette magát az értekezleten, amelyen aztán ki is pattant a szakma feltűnést keltő súlyos sérelme.

Mint az értekezlet tárgysorozata mutatta, az egyik legnagyobb sérelem az ócskaréz tulajdonos kiviteli váma. Ezáltal

a romániai ócskaréz, amely

1) *colaborarea strânsă cu cămerile de agricultură, în toate direcțiile procurarea de mașini pentru curățirea sâmânței și selecționarea ei atât la formele statutului cât și pe terenurile școalelor de agricultură;*

2) *intinderea acestor preocupări până în cele din urmă așezări rurale;*

3) *extinderea măsurilor pentru selecționarea raselor de vite, cu concursul tuturor organizațiilor agricole.*

Prin aplicarea serioasă a acestor hotărâri se speră, că producția noastră agricolă, este imposibil să nu se echilibreze, redând țării din nou

aspectul ce-l avea înainte de fărâmițarea proprietăților agricole.

Dl. Cipăianu a accentuat, că a constat în unele județe (Turda, Teleorman, Volasca etc.) că lucrările au început să meargă bine.

La încheierea ședinței au prezentat rapoartele amănunțite privitor la intensificarea producției agricole dnii: *Nasta*, directorul general al Casei Improprietăririi; *Căruntu*, dr. *Ionescu*—Brăila, *Teodorescu* și *Mărculescu*, directori în Ministerul de Agricultură.

De vânzare

az alacsony kiviteli vám miatt jóval alatta áll a világpiacon árnívónak, formálisan kiáramlik az országból

és nem kerül a rézáru gyárakba feldolgozás céljából. A rézáru gyárak kénytelenek a magas behozatali vám mellett importált drágá rezet felhasználni üzemeikben, miáltal termelésük aránytalanul megrágul.

Az értekezlet nyíltan kitérte ennek a sérelemnek közvetlen okát. A Brassóban működő Fabrica Română pentru Laminat și Tras Metale S. A. tulnyomórészt francia érdekeltiségű vállalat, amely Romániának egyetlen réz és fémlemezgyára és ez szállítja a félkész anyagot, lemezt, rudat és huzalt a réz- és fémárugyáraknak, két

Mare fabrică de mobile complet araniată cu mașinării și material brut precum și diferite mobile extra fine, și anume: dormitoare, sufragerii și birouri, circa 35—40 camere. Vânzarea să face numai în bloc. Amatori se vor adresa la

Banca Generala a jud. Arad

évvel ezelőtt összekötetéseivel ki- eszközölte, hogy a réz addigi m- nimális behozatali vámját az áru értékének kétszeresére emeljék. Ezzel a tiltóvámilletéssel

megszűnt a román rézbeho- zatal, viszont az ócskaréz összevásárlásával és exportálásával a rézáru gyárakat a drága rézanyag vásárlá- sára kényszerítik.

Eltékelve ettől, ez az egyetlen gyár megközelítőleg sem tud annyit termelni, amennyivel Románia egész réz- és fémfeldolgozó iparát el tudná látni. A gyárak egyre jobban kényszerülnek üzemeiket

redukálni, mert nincs elegendő rézanyag a termelés szükség szerű fokozására. Súlyos panasz van az iránt is, hogy a monopolizált vál- lalat alaposan kihasználja egyed- uralmát és nem törődik árujának minőségével, de egyébként sem volna képes a kiváló minőségű külföldi anyaggal felvenni a ver- senyt. Azt a monopolisztikus hely- zetel akarják megőrizni a romániai réz- és fémárugyarak, amelyek hatalmas gazdasági erői jelentenek és akciójukat egészen bizonyosan sikerre viszik. Az országnak érdeke, hogy a nagyszámu réz- és fém- feldolgozó gyár részére megfelelő mennyiségű és különböző minőségű rézanyag álljon rendelkezésére.

Organizarea oboarelor și târgurilor în Ardeal și Banat

Cum au decurs lucrările de organizare? — Apel la reprezentanții județeni și comunali pentru spriginirea lucrărilor — Unificarea normelor din întreaga țară

Lucrările de organizare a târgu- rilor de vite, oboarelor de cereale și piețelor din Ardeal și Banat, au ajuns în stadiul încheierii. În urma acestui eveniment. Ministe- rul de Industrie și Comerț, a con- vocat pe reprezentanții comerciali ai săi la o consfătuire în Bucu- rești, ca să se cerceteze în comun acord dispozițiile, ce mai sunt necesare.

La consfătuirea prezidată de dl prof. dr. L. Mrazec, au luat parte între alții și dnii inspectori com-erciali: *Mazuchi* din Cluj, *Virgil Popovici* din Timișoara, președinții și secretarii camerelor de comerț din Cluj, Sibiu, Oradea-Mare, Ti- mișoara, Alba-Iulia, Sătmăr, Arad, Cernăuți, Brașov, Târgumureș, Deva etc.

Reprezentanții camerelor de com-erț din Ardeal și Banat au fă- cut o expunere largă asupra mer- sului lucrărilor de organizare a târgurilor din ci cumscriptia lor.

Ministerul de Industrie și Com-erț, prin dl Mrazec, a accentuat, că a rămas surprins,

cât de încet au mers lucră- rile în unele circumscriptii

pentru organizarea târgurilor, oboar- elor și piețelor, menite să ușureze traficul vitelor, cerealelor și produ- selor agricole Astfel a făcut apel la reprezentanții camerelor de in- dustrie și comerț ca să accelereze lucrările, accentuând, că dl mi- nistru de comerț a promis să in- tervină la cel de interne pentru a ordona prefecturilor și primăriilor

să-și dea tot concursul ne- cesar organizării.

Dl Mrazec a accentuat, că va redacta o ordonanță cu toate dis- pozițiile în vigoare referitoare la acest soi de comerț, pentru

unificarea normelor desfășo- ră ei comerțului de vite, ce- reale și produse agricole

intenționându-se a se crea o sin- gură serie de norme pentru toată țara în privința acestui comerț.

Nu știm ce norme se vor intro- duce pentru întreaga țară, dar în tot cazul ar fi d. dorit, ca să nu se introducă în vigoare sistemul unei singure regiuni, ca de obicei a Vechiului Regat, ci să se selec- ționeze din toate părțile diferitelor regiuni, tot ce este mai bun, ca unificarea într-adevăr să fie uni- ficare.

Az aradi butoriparosok tiltakoznak az „aradi” jelző jogtalan használatá ellen

Több lap közölte azt a hírt, hogy az aradi butoriparosok Bucureștiben állandó butorkiállítás fognak rendezni. Aradi munkatársunk fel- kereste Bene Emilt, az aradi Bu- torkészítő Iparosok Szövetkezeté- nek vezetőjét aki meglepetéssel vette tudomásul a terjesztelt híre- ke. Bene Emil igen érdekes nyi- latkozatot közölt arról, hogy az aradi butorkészítő iparosok — nem rendeznek állandó kiállítást Buc- reștiben és a hír nem egyéb, mint visszaélés az aradi butoriparnak nemzetköz. viszonylatban is első- rangú hírnevével.

— Igen sajnálatos, — mondott a Bene Emil igazgató, — hogy az aradi butorkészítő iparosok nem rendezetnek állandó kiállítást Buc- ureștiben. Tudjuk jól, hogy erre nagy szükség lenne, régóta terve- zük is már, de eddig anyagi ne- hézségek miatt nem lehetett nyél- be ütni a dolgot. Az nban ami késik az nem mulik. Lehet, hogy jövőre megvalósul régi tervünk.

— A most hirtelt állandó aradi kiállítás Bucureștiben nem egyéb mint visszaélés az aradi butoripa- rosok jó hírnevével. Tudomásunk sze int Bucureștiben létezik egy Aradul című butorgyár, amely fel- használta ezt a nevet az aradi bu- toriparosok rovására és az rendezi ezt az akciót. Az aradi butoripa- rosok már inveniáltak az aradi k. reskedelmi és i. arkamaránál a visszaélés ellen és az aradi ipar- kamara a bucurești kamarát k. rte fel, hogy a megtevesztő cég címé- nek megváltóztatására tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Activitatea Comisiunii Industriale

Autorizații de import

Asupra cererei Fabricii de bere Azuga, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 50 m. cale de curbă specială cu o rază de 35 m. și 1 macaz special având o rază de 35 m.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei firmei Heinrich Francw Söhne, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 1 motor cu curent electric alternativ trifazat de 12 HP.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei S. A. R. „Iris” pentru industria ceramică Cluj, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 200 buc. pânză impregnată dimens. 57×110 cm. și 8 buc. pânză impregnată dimens. 57×55 jum. fără gaură.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Fabricii de zahăr din Arad, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru articolele specificate în factura anexată la petiție.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei firmei „Phoenix” prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 3 vagoane cu oale acid sulfuric.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei dlui Vasile S. Ciobanu, din com. Moreni, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru un motor Diesel montat pe un sasiu de camion.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Fabricii de hârtie Petrifalău, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru curtea de balată.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Fabricii de hârtie Zărnești, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru diferite părți pentru instalațiunea electrică.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Idem, idem pentru motoarele și accesoriile lor.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Soc. Astra Arad, prin care solicită scutire de taxe vamale cca. kgr. 31.000 oțel special pentru fabricat arcuri volute și de suspensiune.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Idem, idem pentru cca. kgr. 21.000 oțel profilat în drugi, special pentru fabricarea arcurilor de suspensiune.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei fabricii de postav Wilhelm Scherg, prin care

solicită scutire de taxe vamale pentru funduri presate, etc.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Soc. G-rale de gaz și electricitate București prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 2 motoare cu accesorii.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Wilhelm Scherg et Co. Brașov, uzină termo-electrică, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru motoare și accesorii.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Uzinei electrice Sibiu, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru diferite materiale.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererei Uzinei comunale Arad, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 25 tone masă de curățit gazul.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii uzinei electrice comunale Timișoara, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 6 buc. transformatori de înaltă tensiune.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii soc. „Flora” prin care solicită autorizație de export pentru 15.000 kgr. deșeuri de tablă cositorită.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii „Cassa Grafică”, prin care solicită exportul unei șaibe kgr. 20 pentru una mașină de cusut.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii S. A. Astra, prin care solicită scutire de vamă la exportul cantității de cca. 50.000 kgr. oțeluri.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Ralph E. Fair, prin care solicită exportul a 31 lăzi conținând ventil și mufe speciale de oțel.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii S. A. Metallo-

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Tramvaelor comunale Timișoara, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 12 buc. motoare.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Soc. de gaz și electricitate București, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru diferite mașini.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Frații Goldenberg, prin care solicită reducere de taxe vamale pentru 200 leg. tablă galvanizată ondulată.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Comisiunea Industrială avizează favorabil pentru a se acorda reducere de taxe vamale pentru articole electrice de amănunt, prevăzute în art. 1322 din tariful vamal.

Asupra cererii fabricii Citron et Co. Mediaș, prin care solicită scutire de taxe vamale pentru 1 motor asincron împreună cu accesoriile lui.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Idem, idem, idem.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Autorizații de export

globus prin care solicită exportul a 50 tone resturi (deșeuri) de tablă de fier.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Oțelăriilor Poldi, prin care solicită autorizația de export pentru 1000 kgr. oțel.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Fabricii de împletituri și tricotaje Arad prin care solicită exportul cu drept de reimport cu scutire de taxe vamale pentru părți de mașini de tricotate.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Fabricile de tricotaje Cernăuți, prin care solicită autorizație de export pentru 11 buc. forme pentru ciorapi din aluminiu.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii firmei Filatura

Română de mătase, prin care solicită exportul cu drept de reimport cu scutire de taxe vamale pentru 1500 kgr. rămășițe de mătase.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii Malvina Hoch prin care solicită exportul a 4 mașini de tricotate deteriorate.

Comisia Industrială avizează favorabil pentru export.

Asupra cererii soc. pentru industria textilă, prin care solicită autorizație de export cu drept de reimport cu scutire de taxe vamale pentru aparate speciale de mare precizie.

Comisiunea Industrială avizează favorabil.

Asupra cererii S. A. „Derby” fabrică de ghete, prin care solicită exportul cu drept de reimport cu scutire de taxe vamale pentru 30.000 kgr. mașini vechi.

Comisia Industrială avizează favorabil pentru export.

Asupra cererii soc. pentru Industria Textilă, prin care solicită exportul cu drept de reimport cu scutire de taxe vamale pentru un mecanism dela un aparat, servind la măsurarea apei, în greutate de 4 kgr.

Comisia Industrială avizează favorabil.

Extindere de avantajii industriale

Comisiunea Industrială avizează favorabil pentru extinderea avantajilor legii pentru încurajarea industriei naționale acordate prin J. C. M. No. 806 din 1928 fabricii de țesături de postav și frânghie S. A. „Jiul” din Târgu-Jiu, Gorj, asupra moarei țărănească ce a înființat.

Megszünt egy régi aradi papirüzlet

Aradról jelenik: A gazdasági krízis ismét egy régi tekintélyes kereskedőt sodort el. Pichler Sándor már régóta az áldozat, a nekik papirüzlete már a békében szép fejlődésnek indult, majd a Bohus palotában rendezett bényes üzlethelyiséget. Néhány évvel ezelőtt a Fundația Carol válla által lépett társas viszonyra, ami nemrég felbomlott és Pichler Sándor több-szözezer lejés pert indított, amit valószínűleg meg fog nyerni, mivel a Fundația Carol nem tett eleget kötelezettségeinek. Pichler Sándor mindenesre kiköltözött bényes üzlethelyiségből és kisebb üzletet nyitott, amit most egyik túrelmetlen külföldi hitlezője kisebb összegű követelése miatt bezárattat. Pichler Sándor, aki a békebe i tisztességes kereskedők mintaképe, valóságos helyzetében általános rokonszenv veszi körül kereskedő társai, valamint a város társadalma részéről.

Bécsi szerkesztőségünk címe:

Benczel Béla
Wien, IV. kerület,
Schönburg Strasse 36.
I. emelet.

Speciális városi és utikabátok, külföldi la. nappaborkabátok, őszi trenchcoatok

Ia. teveször béléssel.

NEUMANN M.

CLUJ, FÖTÉR 14. FÉRFI-ÉSFÍURUHAÁRUHÁZ

A CFR vezérigazgatósága megsemmisítette az október 2-án megtartott talpfaárlejtést

Theodorescu vezérigazgató magasnak tartja a termelők árait és olcsóbban kívánja beszerezni a CFR talpfaszükségletét — A termelők ragaszkodnak a felajánlott árakhoz — Meghiúsultak az egyezkedési tárgyalások

A romániai faipari vállalatok közül azok, amelyek talpfatermeléssel foglalkoznak, örömmel vették tudomásul, hogy a CFR vezérigazgatósága többszöri prolongálás után végre elhatározta az elkorhadt vasuti talpfák — amelyek számos vasuti szerencsétlenség okozói voltak, — kicserélését és ezzel lehetőséget nyújt a romániai ipar egyik jelentős tényezőjének arra, hogy termékeiket belső értékesítsék. A CFR vezérigazgatósága szeptember 2-ára írta ki talpfaszükségletének biztosítására az árlejtést, az utolsó pillanatban azonban, — eddig ismeretlen okokból — az árlejtést október másodikán, tehát csak egy hónap mulva tartották meg.

A CFR vezérigazgatóságának gazdasági osztályánál Bukarestben október másodikán megtartott árlejtésre

összesen 88 ajánlatot nyújtottak be, melyek 1 millió 300 ezer darab elsőosztályú és 750 ezer darab másodosztályú tölgytalpfát ajánlottak fel a romániai államvasutak részére.

Az október másodikán árlejtésen nagyobb mennyiséget ajánlottak fel a termelők, mint amennyit a CFR igényelt, mert a vasuti vezérigazgatóság csak 1 millió darab elsőosztályú és 500 ezer darab másodosztályú tölgytalpfára kért ajánlatot.

A termelők csak a CFR által igényelt 1 millió darab bukktalpfánál ajánlottak fel kevesebbet, amennyiben az összes ajánlatok csak 991 ezer darab bukktalpfára szállításra szóltak.

A termelők az új típusú elsőosztályú tölgytalpfáért darabonként 210 lej kérték, a régi típusú talpfát 182 lejes középárban ajánlották fel, míg a másodosztályú tölgytalpfáért középárban 77 lej igényelték. A régi típusú bukktalpfára középára 118 lej, az új típusú pedig 140 lej volt a benyújtott ajánlatok szerint.

A romániai talpfatermelő cégek nagy érdeklődéssel várták a CFR döntését annál is inkább, mert az árlejtés megtartása előtt küldöttség kereste fel Otulescu helyettes vezérigazgatót, akitől azt kérte, hogy

a CFR szigorúan tartsa be a számviteli törvény és a szállítási szerződésnek a fizetésre vonatkozó rendelkezéseit, amelyeknek értelmében a CFR az átvételől számított 20 napon belül köteles kifizetni leszállított anyag ellenértékét.

A delegáció azt is kérte, hogy a vasuti vezérigazgatóság gazdasági osztálya által előírt szokványokat módosítsák, mert ezek indokolatlanul súlyosbítják a talpfatermelés és az átadás feltételeit és megnehezítik a CFR részére a talpfa szállítást. Otulescu helyettes vezérigazgató megígérte annak idején a küldöttségnek, hogy a talpfatermelők kérését lehetőség szerint teljesíteni fogja.

Ilyen előzmények után rendkívül kellemetlenül lepte meg a talpfaárlejtésen résztvevő cégeket, hogy

Theodorescu, a CFR vezérigazgatója megsemmisítette

az október másodikán megtartott árlejtést.

Bukaresti munkatársunk a kérdés nagy jelentőségére való tekintettel és miután az árlejtés megsemmisítése számos romániai talpfatermeléssel foglalkozó faipari vállalat termelési programját felborította, érdeklődött illetékes helyen, hogy mi volt az oka a talpfaárlejtés megsemmisítésének, a kapott felvilágosítások azonban nem voltak olyan természetűek, amelyek indokolták tettük volna a CFR vezérigazgatója részéről az ajánlattevőkre és a talpfatermelőkre rendkívül sérelmes és kellemetlen megsemmisítés foganatosítását.

Bukaresti munkatársunk jelentése szerint

a CFR vezérigazgatója azért semmisítette meg az október másodikán megtartott árlejtést, mert véleménye szerint a termelők túlzott árakat kértek a leszállítandó talpfáért.

Theodorescu vezérigazgatónak az a terve, hogy újabb árlejtést ír ki

Nouă îngrădire a operațiilor de devize ne procură din nou intensificarea neîncrederei streinătății

Oficiul de devize ia dispoziții contra menirei sale? — Nemulțumirile comercianților

Oficiul de control al devizelor a luat dispoziții pentru o nouă îngrădire a operațiilor de devize, în vederea stabilizării, riscând nemulțumirile tuturor cercurilor de branșe din țară.

Intre altele se precizează, că oficiul

nu va mai da aprobare, decât în ziua scadenței și numai, dacă se va proba, că nu s'a solicitat o nouă păsuire pentru achitarea creditelor din streinătate.

Dispozițiile au provocat mare consternație, în special pentru că nimenea nu poate dovedi, dacă n'a solicitat, sau dacă nu a obținut vre-o pasuire de plată. Pe de altă parte obligația cumpărării devizelor chiar în ziua scadenței, impune comercianților

să se aprovizioneze cu devize pe un curs eventual mai urcat.

és minden eszközzel arra fogja kényszeríteni a termelőket, hogy áraitak mérsékeljék.

A romániai talpfatermelők ezzel szemben arra hivatkoznak, hogy

az igényelt árak alig fedezik a termelési és önköltségi árakat, hasznuk a talpfán a legminimálisabb és olcsóbb áron nem tudnak talpfát szállítani a vasut részére.

A CFR és a romániai talpfatermelők között tehát nyílt konfliktus tört ki, amelynek súlyos bonyodalmi várhatók annál is inkább, mert azok a békéltető tárgyalások, amelyek az elmúlt héten zajlottak le Bukarestben Theodorescu vezérigazgató és a talpfadelegátusai között, eredménytelenül végződtek. A vasuti vezérigazgató nem volt hajlandó engedni merev álláspontjából és a talpfatermelők képviselői reális kalkulációkkal eredménytelenül kísérelték őt meggyőzni arról, hogy olcsóbb áron nem eléghetik ki a CFR talpfaszükségletét.

Közgazdasági és érdekelt faipari körökben nagy érdeklődéssel várják a CFR és a romániai talpfatermelők között keletkezett legújabb konfliktus fejleményeit annál is inkább, mert — értesüléseink szerint — a termelő vállalatok körében nagyfokú elkeseredést váltott ki a vasuti vezérigazgatóság részéről a megtartott talpfaárlejtések sorozatos és legújabb megsemmisítése is és a termelők, kollektíve elhatározták, hogy semmiféle presszió hatása alatt sem fognak olcsóbb áron vasuti talpfát felajánlani a CFR részére.

ale fiecărei luni, pe cari date s'au concentrat acuma cumpărările.

In definitiv, Oficiul a pus în vedere băncilor, ca

să-și restrângă operațiile de devize.

Toate aceste noi îngrădiri a operațiilor de devize, după cum am accentuat, s'au luat afirmativ, în vederea stabilizării, pentru a nu se exporta devize române în streinătate, decât după anumite norme și în special din cât se poate, numai pentru prelungiri de polițe.

Prin astfel de dispoziții însă se contribuie din nou la

restabilirea neîncrederei, cu care ne-a tratat streinătatea atâta timp

și care neîncredere în ultimul timp începuse, ca să dispară.

Revizuirea supușilor străini

„Monitorul Oficial” din 23 Octombrie 1928 publică următoarea decizie a Ministerului Muncii, Cooperației și Asigurărilor Sociale în vederea revizuirii anuale a supușilor străini:

Toți supușii străini aflători în țară cari au obținut la revizuirea din 1927 termen de ședere în țară până la 1 Iunie 1928, vor obține o nouă prelungire până la 1 Iunie 1929.

De aceeași prelungire vor beneficia toți acei cari au obținut prin comisiunea centrală a migrațiunilor termen de ședere până la 1 Iunie 1928.

Supușii străini cari nu intră în ea categoriile prevăzute mai sus și nu sunt cuprinși nici în categoriile de sub art. 5 din legea migrațiunilor, nu vor beneficia de o nouă prelungire.

Supușii străini autorizați de Ministerul Muncii a veni în țară pentru lucrările de grădinarie și cultura zarzavaturilor, având în vedere că aceste lucrări sezoniere se termină, vor obține termen până la 1 Decembrie 1928.

Rușii și armenii de origină, vor fi revizuiți după normele de mai sus, dacă posedă pașapoartele vre unui alt stat. Ceilalți, inclusiv acei ce posedă certificate Nansen, nu vor fi revizuiți de comisiunile regionale, iar actele vor fi înaintate direcțiunii siguranței generale a Statului.

Comisiunile regionale de revizuire vor funcționa pe lângă fiecare inspectorat de muncă și se vor compune din inspectorul Muncii respectiv și delegatul direcției siguranței generale a Statului.

Elegans, olcsó és tartós

Vas- és Rézbutort

szállít a

Timișoarai Vas- és rézbutorgyár

Timișoara, III. Piața Bisericeii (Templomtér) No. 2. — Telefon: 18-31.

Hotărârile Comisii Speciale

Comisia Specială economică a aprobat următoarele cereri ale societăților anonime de mai jos pentru funcționare și sporiri de capital:

1. Casa de păstrare Ardeleană S. A. din Cluj funcționare și înregistrarea firmei cu un capital de 5,000.000 lei.
2. Casa de păstrare S. A. din Tomnatic, spor de capital de la 750.000 la 6.750.000 lei.
3. „Astoria” Fabrica de basmale și tricotate S. A. din Sighișoara, spor de capital de la 4.000.000 la 8.000.000 lei.
4. „Romcolind” S. A. R. de co-

loniale și produse industriale din Arad, funcționare și înregistrarea firmei cu un capital de 1.000.000 lei.

5. „UFA” S. A. pentru comerț engros de mărfuri medicale și laborator chimic al farmaciștilor uniți din Timișoara, spor de capital de la 3.000.000 la 6.000.000 lei.
6. Textil-Comerț-Texicom Soc. cu garanție limitată din Cernăuți, funcționare cu un capital de 50.000 lei.
7. Fabrica de ghiață a măcelarilor și cârnășilor S. A. din Satu-Mare, spor de capital de la 1.000.000 la 2.000.000 lei.

Önkéntes árverés útján értékesíti az aradi Egyesült Bank ingatlanait

Az aradi Egyesült Bank Rt. felszámolóbizottsága önkéntes árverés alá bocsátja november 5-én a pénzügyintézet tulajdonát képező alábbi ingatlanokat: a pénzügyintézet tulajdonát képező garahontai házat 700 ezer lej kikiáltási árban, a Buteniben volt fiók házat 500 ezer lej kikiáltási árban. A bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Árverés útján kísérli meg értékesíteni a bank felszámolóbizottsága azt a házat is, amelyben Cermeiun működött a fiók 380 ezer lej kikiáltási árban, valamint a Csermón levő és a pénzügyintézet tulajdonát képező magtár épületét 200 ezer lej kikiáltási árban.

Nyilvános árverést tart a felszámolóbizottság az Ineban működött fiók házára is 1 millió 200 ezer lejes kikiáltási árban, az ineban magtár épületére 500 ezer lejes kikiáltási árban s az ineban fatelepi ingatlanra 480 ezer lejes árban. Az utóbbi öt árverést november 4-én tartják meg.

Inaugurarea postului nostru de emisie radiofonică

Consiliul soc. de radiofuziune a hotărât ea în ziua de 1 Noembrie să inaugureze postul provizoriu de emisie radiofonică.

Programul a și fost întocmit până în ziua de 13 Noembrie.

Cuvântul de deschidere îl va ține dl. prof. Hurmuzescu, dl. Horia Furtună va spune versuri și apoi va continua programul muzical.

Orele de emisie vor fi de la 5—7 d. și de la 9—12 noaptea.

Maestrul Pessione, dela opera română a fost delegat cu întocmirea programului artistic muzical. Lungimea de undă a noului post este de 402 m.

Értekezletet tartottak az aradi cukorrépatermelők

Az Erdélyi Cukorrépatermelők Szövetségének aradi tagozata a napokban tartotta meg őszi intézőbizottsági ülését Purgly László szövetségi elnök elnöklétével. Az ülésen a bánati termelők képviselőjében Blaskovich Ferenc prelátus és Wendel János, a Sváb Gazdasági Egyesület főtitkára, az erdélyi termelők képviselőjében pedig Török Bálint, az EGE titkára vettek részt.

Alföldy Pál szövetségi előadó jelentést tett a szövetség működéséről, a folyamatban levő répaátvelekkkel kapcsolatos panaszokról és azok orvoslásáról. Foglalkozott az ülés a répamag intenzivebb termelésének kérdésével is és a szövetség felkérte Boróczy László gazdasági főintézőt, hogy a répamagtermelésének elméleti és gyakorlati kérdéséről a legközelebbi ülésen tartson előadást.

Definitivarea lucrărilor de improprietărire

Ministerul de agricultură a făcut cunoscut consilierilor agricoli că lucrările de improprietărire trebuie să ia neapărat forma definitivă, în timpul cel mai seurt. În consecință, consilierii vor pași de îndată la executarea pe teren a tuturor hotărârilor de expropriere rămase definitive.

Vor face deci intervențiile necesare la Comisiunile de expropriere și vor stăruii în deaproape pentru fiecare ca zîn parte, astfel încât înderptățiții să poată intra în folosința terenurilor ce urmează a se lua pe baza hotărârilor neexecutate până acum, pentru a putea face însămânțările de toamnă.

În termenul cel mai seurt, consilierii agricoli vor trimite tablou de toate hotărârile de expropriere rămase de-

finitive și încă neexecutate pe teren, cu arătarea măsurilor luate și a termenelor fixate pentru executare.

Informațiuni

— **Industria avantațate.** Prin jurnalul consilului de miniștri publicat în „Monitorul Oficial” No. 238 din 24 Octombrie 1928 s'au acordat înlesnirile și foloasele legii pentru încurajarea industriei naționale Morii Jărănești ce dl. Șmil Josef Svartz posedă în com. Florești, județul Scroca.

— **Prin jurnalul consiliului de miniștri publicat în „Monitorul Oficial” No. 232 din 17 Octombrie 1928 s'au acordat înlesnirile și foloasele legii pentru încurajarea industriei naționale următoarelor întreprinderi:**

— **Zincografiei ce dl. Carol I. Hebler voește a înființa în București, str. Pom I Verde 7.**

— **Fabricii de articole funerare „Frido” ce dl. Maurițiu Moskovitz posedă în Arad, str. Catedralei No. 13—14.**

— **Fabricii de chere tea și moară ce dl. Ștefan Puha voește a înființa în com. Bilea, Bucovina.**

— **Morii Jărănești ce dl. Nicolae Mavromati posedă în Siroteni, jud. Orhei.**

— **Tipografiei ce dl. Fischer Sobe voește a înființa în Câmpulung Bucovina.**

— **Tipografiei și legătoriei de cărți „Comerciala” ce Ivan D. Smocof et Comp. voește a înființa în Bazargic, str. Principesa Elena 9.**

— **Tipografiei „Durostor” ce dl. Cristache Jofcea voește a înființa în Silistra.**

— **Tipografiei comerciale „Lucrătorii Asociați” ce dnii S. Petrescu și I. Diacatos voesc a înființa în Constanța, str. Mircea 5.**

— **De ce s'au urcat prețurile untului? Primăria municipiului Cluj, ne avizează, că prețurile maximele le-a urcat cu 10 la sută la untură și unscare pe luna Septembrie, pentru a curma neajunsurile ivite cu dispariția de pe piață a acestor produse**

— **Capitalul german în Bulgar a.** Cu participarea capitalului german, s'a înființat la Sofia o societate meta urșică „Radopski”. Noua întreprindere are un capital de 30 milioane leva și va ocupa cu exemplarea zăcăminelor de plumb, zinc și cupru în regiunea munților Rhodope.

Citiți „Lemnul”

HIREK

KOLOZSVÁRON TIZ SZÁZALEKKAL FELEMELTÉK A ZSIR ÉS A SZALONA MAXIMÁLIS ÁRÁT, Kolozsvár város tanácsa a zsirihiány megszüntetése végett a folyó évi október hó elsejétől kezdve a zsir és szalona maximális árát a szeptember havi árakkal szemben 10 százalékkal felemelte. A maximális árfelemelése jótékonyan hatott a piacra, mert a zsirihiány csökkent. Véleményünk szerint a maximális árak teljes megszüntetésével és a szabadkereskedelem visszaállításával a többi élelmiszerekben észlelhető hiány is megszüntethető volna.

— **Árlejtés az aradi erdőgazgatóságnál** állami erdő kitermelésére. Az Aradon székelő IX. kerületi erdőgazgatóság november 10-én nyilvános árlejtest tart a sistorovati állami erdőből 53 hektár kitermelésére. A hivatalos becserék 584.4'4 lej, a bánatpénz 88 ezer lej. Utóajánlatot nem fogadnak el.

— **Uj ezüstárugyár Aradon.** Atelier de Arginterie din Arad céggel Aradon a Piața Avram Iancu 7. szám alatt a megszűnt Prima Fabrica de Giuvericale helyiségében új ezüstárugyár létesült, amelynek tulajdonosai Csillag mérnök, továbbá Farkas és László.

Ardealul Economic Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:
Cimlapon cm²-ként Lei 20—
Szöveg között cm²-ként — Lei 15—
Többi hirdetési oldalon — Lei 10—
Egy garmond sor Lei 80—

PARKETTA

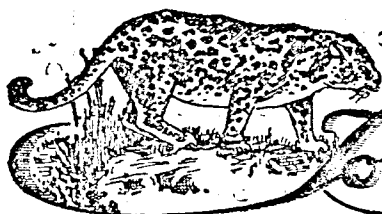
száraz, legjobb minőségben, legolcsóbban

Intreprindere Aradana pentru Industria lemnului

CZEILER, ROZINS & C-NAI ARADON.

Parkettát lerakással együtt is vállalunk. — Telefon számok: 187, 504.

Mare asortiment in tot felul de blănuri

Blănar - Szűcs
Cluj - Kolozsvár Cal. Victoriei (B. 1. u.) 2

Cel mai ieftin izvor de

cumpărare

Nagy választék mindenféle szörmékben.

A legolcsóbb bevásárlási forrás.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNACFabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

Frații SPITZ TestvérekProducenți de lemne, comercianți de cereale
și produse, reprezentanți
de moriFatermelők, gabona- és
termény-kereskedők,
malomképviselők**ARAD**Holzproduzenten, Getrelde
und Productenhändler,
Mühlvertretungen

Bulev. Regina Maria

9

Telefon: 7-19. — Telegram: Frații Spitz Arad.

„CARMEN“FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajânlja noi luxus, trotteur és gyermekcipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE“

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.
Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-túrdő.)Saját gyártmányu szerelési és
magasfeszültségű anyagok. Mű-
szerek: Hartmann & Braun.
Szénkefék: Sächsische Dina-
mobürstenfabrik. Motorok:
Bayerische Motorenwerke

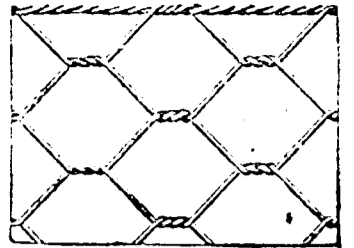
Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgöncim: RELAIS

Industria Textilă
Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din ArdealErdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár
Részvénytársaság

Többször csavart

horganyozott
sodronykerítésnégyféle luckbőségben, külön-
böző drótvastagságban szállít bár-
milyen mennyiségben, valamint
tűskéshuzal sodronyszöveteket,
vas- és rézhutorokat, sodrony-
ágybetéteket legolcsóbb árban

Pásztori és Hettmann

Erdély legnagyobb vas- és réz-
butorgyára BRASOV. Gyár:
Hátsó-u. 66. Telefon: 481. Rak-
tár: Kórház-u. 32. Telefon: 482**„VICTORIA“**PRIMA FABRICA ARDELEANA DE PASMANTERIE SI SIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYÁR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

șireturi pentru
ghete, trese, șireturi de
lama goufrate, șuitașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és külön-
böző speciális paszományárut
elsőrangú kivitelben

:: ! Telegram: Pasmanteria Victoria ! ::

Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Décs, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. — ::

Saját tőkéi 85 millió lej

Minden bankügy-
letet legelő-
nyösebben
végez.Áruraktárai
a vasut
mellettEngedélyezett
devizahely.Betéteket
elfogad!Attilált intézetel:
Torda-Aranyos Vármegyey
Takarékpenztár Rt. Tordán
Alsófehérvármegyey Gez-
dasági Bank és Takarékpénzt.
Rt. Nagyenyed Udvarhely-
megyey Takarékpénztár Rt.
Székelyudvarhelyen és
Sz. Kereszturon, Szászvá-
renvidéki Takarékpénzt. és Hitel-
Bank Rt. B-homvedon Szamosúj-
vár Hitelbank Rt. Szamosújvár.**„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”**

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat. —: Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :: Telefon: 4-44.

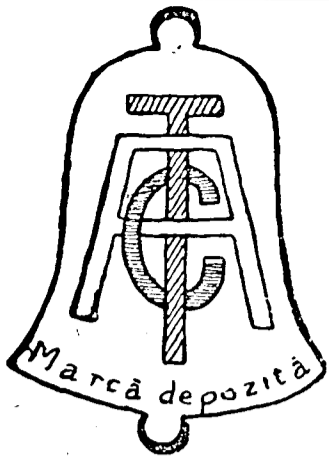
Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.: } TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

Írára pe un an . . .	{ Pentru particulari, comercianți și industriași 1000 lei	Jumătate an { 600 lei
	{ Pentru bănci și instituțiuni financiare 2000 lei	{ 1200 lei
Belföldön egész évre	{ Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak 1000 lei	Felévre . . . { 600 lei
	{ Bankoknak és pénzintézeteknek 2000 lei	{ 1200 lei
	{ Pentru străinătate } 1500 lei.	
	{ Külföldre }	

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm ²	} 20 lei
Cimlapon l. oldalon cm ² -ként	
In text	} 15 lei
Szövegdalton	
Un sir garmond	} 80 lei
Egy garmond sor	

Cu această marcă este prevăzută
fiecare obiect de argint și lux fa-
bricat în fabrica

„TACĂMUL” din CLUJ.

Fineță de 800!

Pabricațiile se pot procura în prăvăliile de
bijuterii mai bune. Numai pentru revanzători.
„Tacămul” fabrică de argintării, Cluj,
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a

Keleti Újság-ot

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAL.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.

Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapestben

a legkellemebb otthont nyújtja a legelőnyö-
sebb feltételek mellett a keleti pályaudvar ér-
kezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel PARK Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjöhét
egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk száll-
jon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Industria Sârmei S.A. Cluj

UZINELE: CÂMPIA TURZII

Adresa telegrafică: „FERRUM” Cluj.

Telefon: 440, 347.

Sârmă lamina ă, fier de beton, cue de tot felul, sârmă arsă,
sârmă arămită, sârmă ghimpată, sârmă de oțel, incuietorie
de saci, arcuri de mobile, agrape, sârmă zincată (galvanizată).

Hengerhuzal, betonvas, tûskeshuzal, acélhuzal, vashuzal, reze-
zett, vashuzal horganyzott, szög minden meretben, zsákkötözö
drótok, irodakapcsok, butorrugó, vashuzal, fenyves, lágyított.

Walzdraht, Betoneisen, Drahtstifte jeder Art, Drahtgeglüht
blank, verkupfert, verzinkt, Stahldraht, Stacheldraht,
Möbelfedern, Werdernadein, Sackverschlüsse.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrala — Központ — Zentrale

CLUJ—KOLOZSVÁR.

Alapítottott: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

ncursale—Fiókiintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Ditrău—
Ditró, Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csikszerecla,
Sănmartin-Ciuc—Csikszentmárton, Târgul-Secuesc—Kézdivásárhely,
Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. **Expozituri—Kirend-**
eltségek: Câmpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița-
Română—Maroshéviz.

Elfogad: BETÉTEKET.

Leszámitol: VALTÓKAT

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bár-
mely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképvi-
seletét bírja a „Gazdák” Altalános Biztosító
Részvénytárs.-nak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.

Fiókiintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkési 36 millió lei

36

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.